

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІКИ. ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА МЕТОДИКИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

**ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ
НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО
МИСТЕЦТВА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

Дипломна робота

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконала:

студентка 2 курсу 632 група
спеціальність 013 «Початкова
освіта»

Спатару Марина Ярославівна

Керівник:

кандидат педагогічних наук, доцент
асист. **ШУЛЬГА А.В.**

*До захисту допущено
на засіданні кафедри
протокол № 3 від 7 листопада 2023 року
Зав. кафедрою _____ проф. **РОМАНЮК С.З.***

АНОТАЦІЯ

Спатару Марина Ярославівна. Використання інтерактивних методів навчання на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі. – Рукопис. Магістерська робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 013 Початкова освіта. – Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. – Чернівці, 2023. – 88 с.

В даному дослідженні проведено аналіз теоретичних аспектів використання інтерактивних методів навчання на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі. Розглянута специфіка використання цих методів у контексті занять образотворчим мистецтвом.

Визначено, що основний підхід до використання інтерактивних методів полягає в створенні сприятливого середовища для взаємодії учасників навчального процесу, акцентуючи увагу на діалогічній взаємодії та роботі в невеликих групах. Це сприяє розвитку творчого потенціалу учнів та активізації їхнього інтересу до образотворчого мистецтва.

З'ясовано, що інтерактивні методи спрямовані на розширення пізнавальних можливостей учнів, а також на високий рівень засвоєння знань. Підкреслено, що вчитель може легко впроваджувати ці методи без значних зусиль, забезпечуючи ефективність уроку.

У роботі описано класифікацію інтерактивних методів, зокрема розглянуто окремі з них, які можна використовувати на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі.

Досліджено стан використання інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі та виявлено, що значна частина вчителів володіє знаннями про інтерактивні методи та застосовує їх на уроках, але деякі стикаються з труднощами у керуванні групою чи відмічають відсутність необхідних ресурсів, а також наголошується на потребі в додатковому навчанні та тренінгах з використання інтерактивних методів.

Отримані результати можуть слугувати важливим додатком до педагогічної практики та сприяти подальшому вдосконаленню методології навчання образотворчого мистецтва в початкових класах.

Ключові слова: інтерактивне навчання, інтерактивні методи, урок образотворчого мистецтва, інтерактивні методи на уроках образотворчого мистецтва, початкова школа.

ABSTRACT

Spataru Marina. The use of interactive teaching methods in visual arts lessons in primary school.– Manuscript Master's Degree Program for Master's Degree in Specialty 013 Primary Education. – Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. – Chernivtsi, 2023. – 88 p.

This research analyzes the theoretical aspects of using interactive teaching methods in visual arts lessons in primary school, focusing on the specificity of their application in the context of visual arts education. The primary approach to using interactive methods involves creating a conducive environment for participant interaction, emphasizing dialogical interaction and small-group work, fostering students' creative potential, and enhancing their interest in visual arts. Interactive methods aim to expand students' cognitive abilities and facilitate high levels of knowledge acquisition. The classification of interactive methods is described, highlighting specific methods applicable in primary school visual arts lessons. The study reveals that a significant number of teachers are knowledgeable about and use interactive methods, but some face challenges in group management or lack necessary resources. The need for additional training in using interactive methods is emphasized. The results contribute valuable insights to pedagogical practice and further improvement of the methodology for teaching visual arts in primary school.

Keywords: interactive learning, interactive methods, visual arts lesson, interactive methods in visual arts lessons, primary school.

ЗМІСТ

ВСТУП.....		5
РОЗДІЛ 1.	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	8
1.1.	Інтерактивні методи в освітньому процесі початкової школи	8
1.2.	Специфіка використання інтерактивних методів в початковій школі.....	20
1.3.	Організація уроків образотворчого мистецтва з використання інтерактивних методів навчання	30
Висновки до розділу 1.....		41
РОЗДІЛ 2.	ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	43
2.1.	Дослідження стану використання інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі.....	43
2.2.	Педагогічні умови використання інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі	50
Висновки до розділу 2.....		63
ВИСНОВКИ.....		65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....		68
ДОДАТКИ.....		73

ВСТУП

Актуальність дослідження визначається сучасними вимогами до процесу освіти та розвитком педагогічної науки. Зростання інтересу до творчості та розвитку особистості учнів стає завданням пріоритетним у вихованні нового покоління.

Інтерактивні методи навчання, які активно залучають учнів до процесу, створюють сприятливу атмосферу для виявлення і розвитку талантів. У контексті образотворчого мистецтва, вони дозволяють вчителю ефективно розкривати творчий потенціал дітей, сприяючи їхньому самовираженню та розвитку естетичного смаку.

Використання інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі дозволяє створити простір для вільного та креативного сприйняття мистецтва, а також розвивати комунікативні навички та співпрацю серед учнів. Оскільки образотворче мистецтво має величезний потенціал для стимулювання когнітивного та емоційного розвитку дітей, використання інтерактивних методів стає необхідністю для формування повноцінної особистості учня.

Застосування інтерактивних методів в процесі навчання образотворчого мистецтва не тільки підвищує якість уроків, але і робить їх більш доступними та захоплюючими для учнів. Ця тема стає ключовою в контексті педагогічної практики, де важливо забезпечити гармонійний розвиток кожної дитини, розкриваючи її творчий потенціал через вивчення образотворчого мистецтва.

Стан вивчення проблеми дослідження. Дидактичний аспект інтерактивних технологій досліджують такі відомі вчені як Г. Брос, М. Кларен, Л. Пироженко, О. Пометун, Н. Суворова, Н. Фомин та інші. Л. Пироженко та О. Пометун, визначають умовну робочу класифікацію інтерактивних технологій за формами навчання, у яких реалізуються інтерактивні методи. Однак питання особливостей використання інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі розглянуті у науці досить фрагментарно.

Мета: теоретично обґрунтувати і дослідити стан особливостей використання інтерактивних методів навчання на уроках образотворчого мистецтва.

Завдання:

1. Проаналізувати наукову літературу та визначити теоретичні основи використання інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва.

2. Розкрити специфіку використання інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі

2. Описати стан дослідження використання інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі

4. Розробити педагогічні умови використання інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі.

Об'єкт: використання інтерактивних методів навчання у початковій школі.

Предмет: особливості використання інтерактивних методів навчання на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі

Методи дослідження. Відповідно до поставлених завдань застосовувався комплекс взаємодоповнюючих методів дослідження: теоретичні – аналіз наукових джерел із проблеми дослідження, емпіричні – спостереження, анкетування, тестування; статистичні – кількісна та якісна обробка емпіричних даних.

Теоретична значимість результатів дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні особливостей використання інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі, тобто матеріали дослідження слугують внеском у розвиток теорій, пов'язаних із викладанням образотворчого мистецтва в початковій школі, зосереджуючись на інноваційних інтерактивних підходах.

Практична значимість дослідження у тому, що поданий матеріал має потенціал збагатити як теоретичний, так і практичний аспекти викладання образотворчого мистецтва в початковій школі, зокрема може слугувати

основою для розробки нових навчальних матеріалів чи рекомендацій, які підтримують інтерактивність та активність учнів, може сприяти вдосконаленню програм підготовки вчителів, включаючи елементи, пов'язані із застосуванням інтерактивних методів на уроках мистецтва.

Структура роботи. Дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

1.1. Інтерактивні методи в освітньому процесі початкової школи

В сучасному світі, насиченому інформацією, інтерактивні методи навчання є ключовим інструментом для залучення учнів до процесу навчання. Вони надають можливість не лише отримувати інформацію, але й взаємодіяти з нею, застосовувати в різних контекстах і розвивати власний критичний погляд.

Важливість інтерактивних методів навчання полягає в їхньому впливі на здатність учнів розв'язувати завдання та вирішувати проблеми самостійно. Це сприяє формуванню креативного мислення, комунікативних навичок та вміння працювати в команді - властивостей, які є ключовими у сучасному світі.

«Інтерактивні методи навчання – способи організації активної взаємодії учнів у навчальному процесі з метою досягнення визначених дидактичних результатів» (Пошетун О., 2021).

Термін "інтерація" визначає взаємодію та діалог між учасниками, в якому вони спільно навчаються та співпрацюють.

Ця взаємодія будується на ефективній комунікації між суб'єктами навчання, покликаної уникнути домінування одного учасника чи думки над іншими. Учасники виявляються більш мобільними, відкритими і активними. Вчитель у такому контексті виступає організатором і координатором інтерактивної взаємодії учнів, консультантом і помічником за необхідності.

На думку Комар О.: «Інтерактивний метод навчання – це впорядкований спосіб активної суб'єкт-суб'єктної взаємодії між усіма учасниками навчального процесу, направлений на досягнення цілей і завдань освіти, який сприяє накопиченню в учасників соціального досвіду спілкування та

освоєнню ними соціальних методів організації навчальної діяльності. Це визначення містить всі три ознаки методу навчання: мета – засвоєння змісту освіти, єдність викладання і учіння, тобто бінарність навчання і характер способу засвоєння, направленою на кожний елемент змісту освіти» (Комар О., 2013).

Оскільки в науковій літературі зустрічається поняття «інтерактивні методи» та «інтерактивне навчання», вважаємо за необхідне розмежувати ці поняття. Проаналізувавши різні джерела, може зробити узагальнення:

- інтерактивні методи навчання – це широкий спектр педагогічних прийомів, спрямованих на активну участь учнів у навчальному процесі; вони можуть включати дискусії, групові завдання, практичні вправи та інші форми взаємодії (приклад: використання "мозкового штурму" під час обговорення теми у класі);
- інтерактивне навчання – це загальний підхід до організації навчання, в якому акцент робиться на взаємодії між вчителем і учнями, а також між самими учнями; зазвичай включає в себе застосування різноманітних методів, спрямованих на залучення учнів до активної роботи (приклад: використання групових проектів або колективних обговорень).

Інтерактивне навчання націлене на досягнення таких цілей:

- створення умов для активної участі всіх учасників у процесі навчання;
- надання можливості кожному учаснику розуміти і самостійно рефлексувати над своїми знаннями та думками;
- формування життєвих цінностей;
- створення атмосфери співпраці та взаємодії;
- розвиток комунікативних якостей і навичок;
- забезпечення комфортних умов навчання, сприяючи відчуттю успішності, інтелектуальної спроможності, захищеності, унікальності та значущості для кожного учасника.

У ході інтерактивного навчання учень взаємодіє з навчальним процесом, виступаючи суб'єктом навчання та активним учасником освітніх подій. Це відзначається залученням учнів до активних форм навчання, таких як обговорення, групова робота, інтерактивні вправи тощо.

Порівнюючи пасивні та інтерактивні методи навчання, можна визначити кілька ключових відмінностей (див. додаток А):

Обсяг інформації: Пасивні методи вимагають більше часу для опрацювання обмеженого обсягу інформації, тоді як інтерактивні методи дозволяють ознайомитися з більшим обсягом інформації за коротший час.

Глибина вивчення змісту: Пасивні методи зазвичай орієнтовані на рівень знань та розуміння, тоді як інтерактивні методи дозволяють учням освоювати усі рівні пізнання.

Відсоток засвоєння: Пасивні методи частіше мають невеликий відсоток засвоєння, тоді як інтерактивні методи зазвичай призводять до високого відсотка засвоєння.

Контроль над процесом навчання: У пасивних методиках викладач має менший контроль, тоді як у інтерактивних методиках він керує обсягом та глибиною вивчення, а також контролює час та процес навчання.

Роль особистості педагога: В пасивних методиках викладач є "джерелом" знань, тоді як у інтерактивних методиках він виступає як лідер та організатор.

Роль учнів: У пасивних методиках учні грають пасивну роль, тоді як у інтерактивних методиках вони активно приймають рішення щодо процесу навчання.

Джерело мотивації навчання: У пасивних методиках мотивація здебільшого зовнішня (оцінки, педагог, батьки, суспільство), тоді як у інтерактивних методиках вона внутрішня (інтерес самого учня).

Інтерактивне навчання включає в себе: моделювання життєвих ситуацій, вирішення творчих завдань, спільне розв'язання проблем та інші форми активної співпраці учасників.

Інтерактивне навчання базується на ряді принципів, які акцентують на активній участі учнів та створенні сприятливого середовища для взаємодії та навчання. Основні принципи інтерактивного навчання включають:

- Активна участь учнів: Засновано на залученні учнів до активних дій, де вони взаємодіють з матеріалом та один з одним для засвоєння знань.
- Спільна відповідальність: Учні відчувають спільну відповідальність за власне навчання та успіх групи. Це сприяє розвитку командної роботи.
- Активне слухання: Заохочується уважне слухання та взаєморозуміння між учнями та вчителем. Важливий компонент ефективної комунікації.
- Залучення різноманітних засобів: Використання різноманітних методів, інструментів та ресурсів для максимальної взаємодії та засвоєння матеріалу.
- Природність та пов'язаність з реальним життям: Задачі та завдання повинні бути спрямовані на вирішення реальних проблем та максимально відтворювати реальні умови.
- Зміна ролей: Вчителі та учні можуть змінювати свої ролі для підтримки різних аспектів навчання та взаємодії.
- Зосередженість на процесі, не лише на результаті: Важливість не лише отримання правильної відповіді, але і на самому процесі навчання та взаємодії.
- Формування критичного мислення: Сприяє розвитку у учнів аналітичних та критичних навичок через обговорення та аргументацію.

Ці принципи створюють основу для розробки та впровадження ефективних інтерактивних навчальних стратегій.

В ході діалогового навчання учасники отримують навички критичного мислення, вирішують складні проблеми, аналізуючи обставини та використовуючи наявну інформацію. Вони приймають обдумані рішення, беруть участь у дискусіях і взаємодіють з іншими людьми. Заходи, що сприяють цьому, включають індивідуальну, парну і групову роботи, дослідницькі проекти, рольові ігри та роботу з різними джерелами інформації.

Учасник інтерактивного навчання повинен визначати навчальні завдання, розвивати навчальну активність, виявляти проблеми в процесі навчання та навчатися рефлексії своєї навчальної діяльності.

Вчителю, у свою чергу, слід створити в класі атмосферу, що підтримує ініціативу учнів у питаннях і пошуках відповідей, використовувати методи навчання, що сприяють розвитку критичного мислення і самостійного засвоєння знань, а також стимулювати рефлексію. Вчитель має володіти ефективними методами, бути вдумливим професіоналом, вивчати нові підходи та стратегії для розв'язання проблем, а також служити взірцем для учнів, передаючи свої знання колегам та використовуючи нові методики навчання (Демчук М., 2020).

Застосування інтерактивної стратегії перетворює роль та функції вчителя, призводячи до змін у його взаємодії з учнями. Вчитель вже не є центральною фігурою, а скоріше виконує регулюючу роль у навчальному процесі. Він відповідає за загальну організацію уроку, визначає загальний напрямок навчання, готує необхідні завдання, формулює питання для групового обговорення, контролює час та послідовність виконання завдань. Крім того, вчитель забезпечує консультації та надає допомогу у разі серйозних труднощів. Такий підхід підкреслює активну участь учнів у власному навчанні та сприяє розвитку їхніх самостійних здібностей.

Інтерактивні методи спрямовані на задоволення пізнавальних інтересів та потреб особистості, приділяючи особливу увагу організації ефективної комунікації. У такому процесі учасники є більш мобільними, відкритими та активними. Основним принципом є багатостороння взаємодія, яка відзначається відсутністю однобічності та мінімальною концентрацією на точці зору вчителя. Для організації такої взаємодії використовуються відповідні методи навчання (Комар О., 2013).

Технологія інтерактивного навчання розглядається як спеціальна технологія, що включає елементи чітко спланованих очікуваних результатів, структурованого змісту, окремих інтерактивних методів та умов для

досягнення та оцінки результатів. Такий підхід вимагає розуміння уроку як форми навчання і передбачає мотивацію, оголошення теми, інтерактивні вправи та підбиття підсумків (Пометун О., 2021).

Інтерактивне навчання представляє собою метод пізнання, що реалізується через взаємодію учасників освітнього процесу. Всі учасники взаємодіють, обмінюються інформацією, спільно розв'язують завдання, моделюють ситуації та оцінюють дії один одного. Основні принципи інтерактивного навчання включають діалогічну взаємодію, роботу в невеликих групах з акцентом на кооперації та співпраці, а також використання активно-рольових та тренінгових методів (Пометун О., 2021).

Активні методи навчання (засновані на взаємодії), такі як навчання інших чи практика в реальних ситуаціях, призводять до кращого запам'ятовування порівняно з пасивними методами, такими як просте читання чи слухання лекцій. Тому часто вчені при вивченні проблеми інтерактивного навчання звертаються до «Піраміда Дейла», наголошуючи, що інтерактивне навчання, яке передбачає активну участь учнів, співпрацю та взаємодію, може бути більш ефективним для засвоєння матеріалу. Вона допомагає педагогам та дослідникам розуміти, які методи можуть бути найбільш корисними в конкретних ситуаціях із залученням учнів.

Ця піраміда стала популярною та широко використовується в галузі освіти, включаючи вивчення інтерактивних методів навчання, як інструмент для покращення процесів вивчення та навчання.

Конус досвіду Едгара Дейла — це модель, яка включає кілька теорій, пов'язаних із проектування інструкцій і процесу навчання. У 1960-х роках Едгар Дейл теоретизував, що учні запам'ятовують більше інформації через те, що вони «роблять», на відміну від того, що «почули», «прочитали» або «спостерігали». Його дослідження призвели до розробки «Dale's Cone of Experience» («конус досвіду», «піраміда навчання»). Сьогодні це «навчання на практиці» стало відомим як «навчання на досвіді» або «дія» (Thusi, Nisi & Costa, King, 2020).

Піраміда Дейла виглядає наступним чином, починаючи з методів, які передбачають найвищий рівень активності та запам'ятовування, і закінчуючи тими, які передбачають найнижчий рівень (див. Додаток Г):

- Навчання інших (90% запам'ятовування): найвищий рівень запам'ятовування досягається, коли ми вчимо інших. Це може включати в себе пояснення матеріалу, викладання інших або застосування навичок у реальному житті.

- Практика вживання в роботу (75%): Запам'ятовування покращується, коли ми використовуємо інформацію у практичних завданнях чи ситуаціях.

- Симуляції (50-70%): Симуляції та рольові ігри надають можливість відтворити реальні ситуації, що поліпшує розуміння та запам'ятовування.

- Демонстрації (30%): Споглядання та спостереження можуть бути ефективними методами навчання.

- Групове обговорення (50%): За умови, що учасники активно беруть участь, обговорення може сприяти запам'ятовуванню.

- Аудіовізуальні лекції (20%): Слухання лекцій та перегляд візуальних матеріалів може бути менш ефективним для запам'ятовування.

- Читання (10%): Читання тексту — найнижчий рівень запам'ятовування, згідно з пірамідою Дейла (Thusi, Nisi & Costa, King, 2020).

Модель інтерактивних методів навчання відображає постійну взаємодію учителя із учнями, а також учнів між собою (рис.1.). Ця модель передбачає активне спілкування всіх учасників навчального процесу. При використанні цієї моделі застосовуються різноманітні методи, такі як ділові та рольові ігри, дискусії, мозковий штурм, фронтальне опитування, круглий стіл, дебати. (Комар О., 2013).

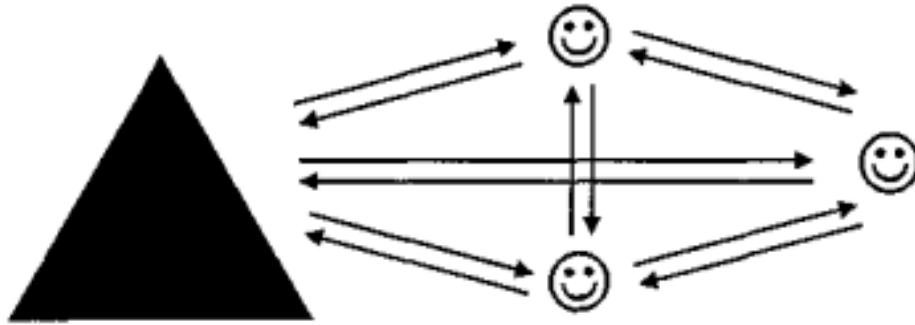

Рис.1.1. Модель інтерактивних методів навчання

Дана модель має сильні та слабкі сторони (табл.1.) (Комар О., 2013).

Таблиця 1. 1

Сильні та слабкі сторони моделі інтерактивних методів навчання

Сильні сторони:	Слабкі сторони:
<p>Розширення пізнавальних можливостей учня, що включає здобуття, аналіз та застосування інформації з різних джерел.</p> <p>Зазвичай супроводжуються високим рівнем засвоєння знань.</p> <p>Учитель може легко впроваджувати ці методи без значних зусиль.</p>	<p>Вимагає значного часу на вивчення конкретної інформації.</p> <p>Потребує іншого підходу до оцінювання знань учнів.</p> <p>Вимагає досвіду вчителя у використанні такого типу навчання.</p> <p>Може бути важко контролювати рівень засвоєння знань учнями без відповідних методичних розробок.</p> <p>Відсутність методичних матеріалів для реалізації такого підходу.</p> <p>Учителю необхідно розвивати навички організатора та консультанта.</p> <p>Сприяє формуванню партнерства між учителем і учнями, а також всередині учнівського колективу.</p>

Запропоновану модель можна назвати "Полілог". Це свідчення активного співнавчання, яке дозволяє вчителю ненав'язливо введення нового матеріалу,

опитування та закріплення вивченого, а учням - сприймати та запам'ятовувати це в дії (Комар О., 2013).

Інтерактивні методи включають групові, колективні та колективно-групові підходи. Групові методи передбачають співпрацю учнів у малих групах, таких як "груповий проект" чи "обмін проблемами". Колективні методи охоплюють всіх учнів класу та включають дискусії та симуляції. Колективно-групові методи поєднують роботу малих груп з роботою всього класу, наприклад "ротаційні трійки" чи "два – чотири – всі - разом" (Пометун О., 2021).

Класифікацію інтерактивних методів навчання розробила Коломієць Н. А., базуючись на критеріях, таких як чисельність учасників, характер завдань, методична мета та етап уроку. Кожен із цих критеріїв включає такі типи інтерактивних методів (дивт Додаток Д):

- 1) За чисельністю учасників:
  - Фронтальні: орієнтовані на участь всього класу.
  - Кооперативні (парні, групові): спрямовані на спільну діяльність учасників у парах або групах.
- 2) За характером завдань:
  - Єдині: з однаковими завданнями для всіх учасників.
  - Диференційовані: із завданнями, які адаптовані до потреб окремих учнів чи груп.
- 3) За методичною метою:
  - Формуючі: спрямовані на формування навичок та вмінь.
  - Вправляючі: спрямовані на вдосконалення засвоєних навичок.
- 4) За дидактичною метою:
  - Інформаційні: передача нової інформації.
  - Організаційні: організація учнівської діяльності на уроці.
  - Регулятивні: контроль і регулювання навчального процесу.

– Аргументуючі (пояснювальні): надання обґрунтувань та пояснень (Коломієць Н. А., 2009).

Ключовою характеристикою інтерактивного методу є активна взаємодія. «Взаємодія – це процес спільної комунікативної діяльності, який проявляється в обміні інформацією, організації сумісних дій, застосуванні індивідуальних внесків (надбань), спрямованих на розв’язання спільної проблеми, що має своїм результатом взаємозміни поведінки, діяльності, стосунків взаємодіючих суб’єктів. Компонентами взаємодії виступають спілкування і спільна діяльність, які також перебувають у взаємозв’язку та взаємозумовленості» (Коломієць Н. А., 2009).

Дослідники вказують на те, що в інтерактивному навчанні інтегруються нові педагогічні методи взаємодії, які все частіше використовуються в освітньому процесі. Це призводить до аналізу інтерактивних технологій з різних наукових підходів і дозволяє визначити його як діалектичний процес (з філософського погляду); як поєднання інформаційного та операційного навчання (орієнтоване на особистісні структури); як методи з загальноосвітнім, соціально-психологічним, педагогічним та культуротворчим спрямуванням; як асоціативно-рефлексивне навчання за механізмом засвоєння; як соціогенний феномен за основним фактором розвитку; як антропоцентричне відносно особистості; як проблемно-діалогічне, пояснювально-ілюстративне навчання за переважаючими методами; як групове, парне, фронтальне, індивідуальне в залежності від кооперації учасників; за організаційними формами – як альтернатива традиційному класно-урочному, інноваційне навчання, при якому заняття проводяться в активній формі: проблемна лекція, семінар, брейнстормінг, психодрама, диспут, дебати, діалоги, полілоги, прес-конференції, ділові та дидактичні ігри, інсценування, тренінги тощо (Мельник В.В., 2006).

Інтерактивні методи надають учням можливість:

- аналізувати навчальну інформацію, застосовувати творчий підхід до освоєння навчального матеріалу, зробити процес засвоєння знань більш доступним;
- формувати власну думку, правильно її висловлювати, аргументовано дискутувати;
- навчатися слухати інших, поважати альтернативні точки зору;
- моделювати різні соціальні ситуації, збагачувати соціальний досвід через участь у різноманітних життєвих ситуаціях та їх переживання;
- будувати конструктивні відносини в групі, визначати своє місце в ній, уникати конфліктів, розв'язувати їх, шукати компроміси та прагнути до діалогу;
- знаходити спільне вирішення проблем;
- розвивати навички проектної діяльності та самостійної роботи (Демчук М., 2020).

Труднощі у використанні інтерактивних методів навчання можуть виникати з різних причин. Деякі з основних труднощів включають:

- 1) Підготовка та планування: Використання інтерактивних методів вимагає пильного планування та підготовки вчителя. Нові педагогічні підходи, такі як групова робота чи використання технологій, можуть вимагати більше часу на підготовку.
- 2) Організація класу: Реалізація інтерактивних методів може бути важкою через необхідність ефективної організації класу. Управління груповою роботою чи забезпечення активності кожного учня може бути завданням, особливо великих групах.
- 3) Взаємодія з учнями: Інтерактивні методи передбачають взаємодію між вчителем і учнями, а також між самими учнями. Деякі вчителі можуть відчувати труднощі у побудові ефективної комунікації та співпраці з учнями.
- 4) Оцінювання: Традиційні методи оцінювання можуть бути неадекватними для інтерактивного навчання. Розробка ефективних систем

оцінювання, які враховують активність і взаємодію, може виявитися викликом.

5) Технічні аспекти: Використання сучасних технологій у навчальному процесі може стикатися з труднощами, пов'язаними з доступністю обладнання, технічною підтримкою та іншими технічними аспектами.

6) Сприйняття вчителями: Деякі вчителі можуть сумніватися у власних навичках використання інтерактивних методів або відчувати опір до змін у своїй педагогічній практиці.

7) Дисциплінарні питання: В роботі з інтерактивними методами можуть виникати труднощі в управлінні поведінкою та дисципліною учнів, особливо при використанні групових завдань.

Враховання цих труднощів та розробка стратегій їх подолання можуть сприяти успішній імплементації інтерактивних методів навчання.

Щоб подолати труднощі у використанні інтерактивних методів, важливо враховувати наступне:

- Інтерактивні технології потребують змін в організації класу та великої підготовки як учнів, так і вчителя.

- Можна провести з учнями збори, на яких визначити правила роботи в класі. Рекомендується спочатку використовувати прості інтерактивні методи.

- Важливо розуміти, що використання інтерактивних технологій - це не самоціль. Вони лише створюють атмосферу, сприятливу для співпраці та порозуміння, надаючи можливість реалізувати особистісно-орієнтоване навчання.

- Для ефективного використання інтерактивних технологій важливо старанно планувати роботу вчителя.

- Важливо давати завдання учням для попередньої підготовки, щоб вони мали можливість прочитати, продумати та виконати самостійні завдання.

- Обирати інтерактивні вправи, які допоможуть учням засвоїти тему.
- Під час проведення інтерактивних вправ надавати учням час для обдумування завдань, сприяючи серйозному підходу до їх виконання.
- Важливо обмежити кількість інтерактивних вправ на одному занятті, надаючи можливість учням глибоко розглядати предмет.
- Проводити обговорення після інтерактивних вправ, сприяючи аналізу та рефлексії (Пометун О.І., Пироженко Л.В., 2004)

Отже, важливим компонентом в інтерактивних методах навчання є взаємодія. Така модель сприяє створенню та утриманню спільної навчальної діяльності, в процесі якої розвиваються всі її учасники. Цей підхід сприяє перетворенню індивідуальних видів діяльності в спільну, що єднається спільною метою. Важливо розуміти, що розвивається не лише окрема дитина, але й її взаємодія з найближчим оточенням, включаючи однолітків і вчителів. Використання інтерактивних методів сприяє реалізації концепції співпраці в колективі, сприяє покращенню психологічного клімату і формує атмосферу доброзичливості. Загальний результат застосування інтерактивних методів полягає у покращенні спілкування між учнями, розвитку їхніх соціальних навичок та створенні сприятливого середовища для навчання та особистісного росту.

1.2. Специфіка використання інтерактивних методів в початковій школі

Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес здійснюється виключно через постійну, активну взаємодію всіх учасників. Це співнавчання, де і слухачі, і викладачі є рівноправними суб'єктами, розуміють, що вони роблять, рефлексують щодо свого знання, умінь і виконання завдань.

Інтерактивне навчання вирішує три ключові завдання одночасно, забезпечуючи глибоке занурення у навчально-пізнавальний процес, розвиток

комунікативних навичок та емоційно-інтелектуального фону пізнання, а також формування соціально-орієнтаційних навичок, що проявляються поза межами навчального часу та простору.

Уроки в початковій школі, використовуючи інтерактивні методи, проходять не лише цікаво, а й продуктивно, сприяючи формуванню впевненості учнів. Ці методи сприяють розвитку їхнього світогляду, творчих здібностей, пізнавальних інтересів та формуванню характеру. Використання таких методів заохочує активну участь дітей у навчальному процесі, запобігаючи розумовому перевантаженню та надмірній втомі.

Вчителю слід практично застосовувати інтерактивні методи для роботи з учнями молодшого шкільного віку. Ці методи допомагають підвищити навчальну мотивацію, покращити рівень організованості та сформувати мотивацію учнів, а також розвинути логічне мислення та виявити їхні творчі здібності.

Кожен учень повинен усвідомити свої досягнення на конкретному етапі навчання, що він знає, вміє, як використовує ці знання та як вони збагатили його досвід. Інтерактивні методи мають конкретну мету та повинні допомагати досягненню очікуваних результатів. З іншого боку, їхня суть полягає у введенні елемента непередбачуваності. Таким чином, результат залежить як від рівня підготовки ведучого (педагога), так і від реакцій, які виникають під час заняття. Завдяки цим методам, група стає новим творчим освітнім середовищем, що сприяє виникненню різноманітних та цікавих реакцій під час навчального процесу (Кузьма О., 2022)

Особливістю інтерактивного навчання є підготовка дитини до активного життя. Вчитель повинен створювати такі уроки, які стимулюватимуть учнів розвивати основні пізнавальні вміння та навички. Під час уроків, учні отримують можливість спілкуватися, виражати свої думки та обмінюватися ідеями з однокласниками. Це також дає їм можливість подолати комплекси, зацікавити навчальним матеріалом і активно проводити час на уроці, вивчаючи його у групі та висловлюючи власні думки.

Інтерактивне навчання не лише сприяє навчанню, але і допомагає створити атмосферу в класі, яка сприяє співпраці, партнерству, взаєморозумінню і доброзичливості. Це створює комфортні умови та спокійне емоційне середовище, сприяючи зацікавленості та мотивації до навчання (Кузьма О., 2022).

Щодо використання інтерактивних методів на уроках в початкових класах, навчання повинно здійснюватися через застосування фронтальних, кооперативних, ігрових форм та дискусійних питань (табл 1. 2.)

Таблиця 1.2

Групи інтерактивних методів

Кооперативна (групова)	Фронтальні методи	Інтерактивні методи навчання у грі	Методи навчання у дискусії
Два-чотири-всі разом	Мікрофон	Дидактична гра	Метод ПРЕС
Карусель	Мозковий штурм	Рольова гра	Обери позицію
Акваріум	Навчаючи-вчуся		Зміни позицію
Робота у малих групах	Ажурна плитка		Безперервна шкала думок
	Case-метод		Дискусія
	Дерево рішень		Дискусія в стилі телевізійного ток-шоу
			Дебати

Розглянемо особливості використання окремих інтерактивних методів навчання в початковій школі.

"Мозковий штурм" представляє собою ефективний та інтерактивний метод навчання, особливо в початковій школі. Цей підхід сприяє розвитку творчого мислення та активної участі учнів у навчальному процесі, надаючи їм можливість вільно висловлювати свої ідеї та думки з приводу конкретної теми чи завдання. У початкових класах це особливо важливо, оскільки сприяє розвитку творчого підходу до вирішення завдань. Учні вчаться слухати одне

одного, обговорювати ідеї та надавати аргументи для підтримки своїх думок, сприяючи розвитку навичок спілкування, які є ключовим елементом для подальшого успіху в навчанні та житті (Ватуляк О.З.,2020).

Участь у "Мозковому штурмі" залучає учнів до активного процесу навчання, роблячи їх активними учасниками уроку, що може позитивно впливати на їхню мотивацію та зацікавленість у навчанні. Відчуття того, що їхні ідеї цінуються, сприяє створенню позитивної атмосфери в класі. Взаємодія та підтримка під час "Мозкового штурму" роблять навчання цікавішим та захоплюючим.

Цей метод може бути успішно використаний в різних предметах і для різноманітних завдань, дозволяючи вчителям адаптувати його до конкретних потреб учнів та зробити уроки більш привабливими та взаємодійними. Таким чином, "Мозковий штурм" в початковій школі не лише сприяє засвоєнню навчального матеріалу, але й розвиває ключові навички, необхідні для успішного навчання та самореалізації учнів.

"Мікрофон" представляє собою інтерактивний метод, який ефективно використовується в початковій школі для стимулювання активності та взаємодії учнів під час уроків. Цей метод дозволяє кожному учневі висловлювати свої думки та відповіді, сприяючи активній участі кожного, незалежно від рівня його академічних навичок (Ватуляк О.З.,2020).

Учні отримують можливість чітко та вдумливо висловлювати свої думки перед класом, що сприяє розвитку навичок говоріння, самовираження та переконливості. Це допомагає учням подолати страх перед громадським виступом та стимулює їх самовираження. "Мікрофон" створює інтерактивну атмосферу на уроці, де учні взаємодіють не лише з вчителем, але й між собою, що сприяє обміну ідеями та створенню динамічного навчального середовища.

Кожен учень отримує можливість поділитися своїми думками та переконаннями, що сприяє диференціації відповідей та розгортанню різноманітних підходів до розв'язання завдань. "Мікрофон" є ефективним інтерактивним методом, який сприяє створенню демократичного класного

середовища, розвитку комунікативних навичок та підвищенню рівня активності учнів на уроці.

"Незакінчене речення" є цікавим та ефективним інтерактивним методом, який передбачає можливість учнів завершувати речення за своїм власним бажанням та уявленням. Це сприяє розвитку творчих здібностей та уяви, активізації мовлення та розвитку висловлювання. Учні мають можливість розглядати різні варіанти завершення речення, що розвиває їх критичне мислення та аналітичні навички.

Це лише частина фронтальних інтерактивних методів, які сприяють колективній взаємодії та активній участі всіх учнів у навчальному процесі. Серед кооперативних методів, таких як робота в парах чи в групах, також існують методи, які включають учнів у спільну діяльність, стимулюючи взаємодію та обмін ідеями (Ватуляк О.З., 2020).

До методів кооперативного навчання відносяться різноманітні інтерактивні підходи, такі як робота в парах, карусель, акваріум, два-чотири-всі разом, робота в малих групах та синтез думок. Ці методи можна успішно впроваджувати як на уроках вивчення нового матеріалу, так і на уроках застосування знань, умінь і навичок. Вони можуть використовуватися відразу після викладання нового матеріалу, на спеціальних уроках, призначених для застосування знань, або бути частиною узагальнюючих уроків.

Робота в парах: Кооперативне навчання може здійснюватися не лише в групах, але й у парах. Цей метод може використовуватися як окремий підхід, так і як підготовчий етап до роботи в групах. Робота в парах сприяє позитивному ставленню до навчання, розвиває навички пристосування до групової роботи та готує до ефективного використання інтерактивних методів. Цей підхід особливо ефективний на початкових етапах навчання (Цивенко Я.І.).

Умови роботи в парах дозволяють кожному учневі висловлювати свої думки та обмінюватися ідеями. Вони надають учням час для обдумування, обговорення ідей з партнером, а тільки потім висловлювання своїх думок

перед класом. Робота в парах сприяє розвитку навичок спілкування, висловлювання, критичного мислення, переконування та участі в дискусіях. Цей підхід також дозволяє ефективно виконувати завдання, які за інших умов можуть забирати багато часу.

Організація роботи в парах:

1. Поставте завдання для учнів та задайте питання для короткої дискусії. Поясніть завдання та дайте 1-2 хвилини на індивідуальне обдумування відповідей або рішень.

2. Визначте, хто з учнів висловиться першим, та запропонуйте обговорити ідеї один з одним. Щоб привчити дітей до чіткої організації роботи в парах, краще визначити час на спільну дискусію одразу. Учні повинні дійти згоди щодо відповіді або рішення.

3. Після закінчення часу, надайте можливість кожній парі представити свої результати роботи (Цивенко Я.І.).

Карусель: Ця технологія є найбільш ефективною для одночасного залучення всіх учасників до активної роботи з різними партнерами. Вона застосовується для обговорення гострої проблеми з діаметрально протилежних позицій, збирання інформації, перевірки знань та розвитку вмінь аргументувати власні позиції (рис.1.2.).

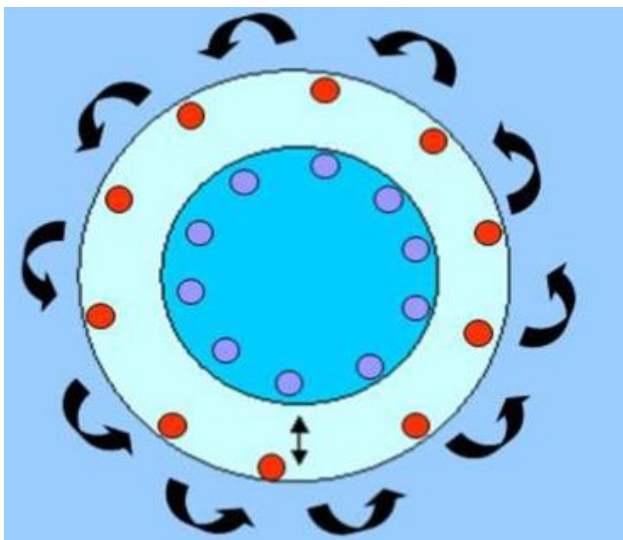

Рис.1.2. Метод «Карусель»

Організація роботи в каруселі:

1. Поставте учням запитання для обговорення або дискусії. Поясніть питання та дайте 1-2 хвилини для індивідуального обдумування можливих відповідей. Об'єднайте учнів у пари для взаємного обговорення ідей.

2. Об'єднайте пари у групи або дайте завдання для обговорення в нових парах. Визначте час для спільної дискусії та прийняття спільного рішення.

3. Повторіть процес, змінюючи склад групи для кожної нової фази роботи.

Акваріум: Ця технологія застосовується, коли учні вже володіють певними навичками групової роботи. Вона ефективна для розвитку спілкування та вдосконалення навичок дискусій.

Організація роботи в акваріумі:

1. Розставте стільці для учнів у два кола. Учні у внутрішньому колі розташовані спиною до центру, а ті у зовнішньому колі - обличчям до центру, створюючи партнерські пари.

2. За сигналом ведучого усі учасники пересуваються на один стілець праворуч та обмінюються партнерами. Мета - пройти всі кола, виконуючи поставлені завдання (Цивенко Я.І.).

Два-чотири-всі разом: Ця технологія є ефективною для розвитку навичок спілкування в групі та умінь вести дискусію.

Організація роботи в групах:

1. Поставте учням запитання для обговорення та дискусії. Поясніть запитання та дайте 1-2 хвилини для індивідуального обдумування можливих відповідей.

2. Об'єднайте учнів у пари для взаємного обговорення ідей. Визначте час для спільної дискусії та прийняття спільного рішення.

3. Об'єднайте пари в четвірки, обговоріть попередньо досягнуті рішення щодо поставленого запитання. Як і в парах, прийняття спільного рішення обов'язкове.

4. Об'єднайте четвірки в більші групи або обговоріть поставлене запитання з усім класом.

Синтез думок: Цей варіант кооперативного навчання сприяє активному аналізу та обговоренню нового матеріалу з метою його осмислення, засвоєння та закріплення.

Організація роботи в синтезі думок:

1. Розподіліть групи поетапно виконувати завдання уроку. Кожна група виконує відповідні завдання на аркушах паперу.

2. Передача аркушів з доповненнями між групами для подальшого аналізу та обговорення.

3. Презентація результатів роботи кожної групи перед класом, враховуючи зауваження та доповнення одногрупників.

4. Можливість створення експертної групи для аналізу роботи інших груп перед початком завдань (Цивенко Я.І.).

Такий підхід сприяє вивченню та розумінню нового матеріалу в учнів, забезпечуючи їхню активну участь та сприяючи взаємодії між учнями.

Ігрове моделювання: Ігрове моделювання є ефективним методом активного навчання, який передбачає використання рольових та ділових ігор, а також ігрового моделювання явищ. Учасники навчального процесу знаходяться у нетрадиційних умовах, вибирають ролі, створюють проблемні ситуації та шукають шляхи їх розв'язання, беручи на себе відповідальність за обране рішення.

Учителю в ігровій моделі доручається різні ролі, такі як інструктор (ознайомлює з правилами гри та консультує), суддя (коригує та дає поради стосовно розподілу ролей), тренер (надає підказки для поживлення гри), головуєчий та ведучий (організатор обговорення).

Дуже важливо під час використання ігрової моделі давати учням інструктивні поради:

- Чітко дотримуйтеся своєї ролі.
- Намагайтеся уважно слухати партнерів і вчителя.

- Не коментуйте діяльність інших.
- Ставтеся до своєї ролі, як до реальної життєвої ситуації.
- Вийдіть із ролі після завершення сценки.
- Беріть участь в аналізі рольової ситуації.

Технології ситуативного моделювання включають інтерактивні методи, такі як імітація, рольова гра та драматизація.

Інтерактивні технології опрацювання дискусійних питань: Важливим засобом пізнавальної діяльності учнів є дискусії. До інтерактивних методів технології опрацювання дискусійних питань належать:

1. Метод "Прес":
  - Учні висловлюють свою думку, пояснюють свою точку зору.
  - Пояснюють причину своєї думки та наводять докази.
  - Наводять приклади та додаткові аргументи.
  - Узагальнюють свою думку та роблять висновок.
- Метод "Обери позицію":
  - Учні визначають свою позицію щодо дискусійного питання.
  - Вибирають одну із запропонованих позицій: за, не знаю, проти.
  - Обговорюють питання з однодумцями.
- Метод "Зміни позицію":
  - Учні обирають позицію по проблемі та обґрунтовують її.
  - Після обговорення переходять до іншої позиції та обґрунтовують її.
- Дискусія в стилі телевізійного ток-шоу:
  - Всі учні класу виступають як учасники телевізійного ток-шоу.
  - Ведучий керує ходом дискусії та ставить запитання учасникам.
  - Глядачі (інші учні) можуть висловлювати свою думку або ставити запитання "учасникам" упродовж хвилини (Цивенко Я.І.).

Ці методи сприяють активному взаємодії та обговоренню думок, розвивають навички аргументації та критичного мислення учнів

Узагальнюючи розгляд інтерактивних методів навчання в початковій школі, можна визначити, що їх різноманітність сприяє ефективному впровадженню інтерактивної педагогіки в навчальний процес. Рольові та ігрові методи, такі як рольові ігри та ділові ігри, сприяють розвитку творчості та соціальних навичок учнів. Інтерактивні технології, зокрема використання комп'ютерних програм та онлайн-ресурсів, розширюють можливості доступу до знань та роблять процес навчання більш цікавим і зручним.

Групові справи та колективна діяльність підтримують формування спільної комунікативної компетентності та розвиток навичок колективної роботи. Використання методів "Метод 'Прес'", "Обери позицію", "Зміни позицію" в дискусіях сприяє виробленню учнями навичок аргументації своїх поглядів та вміння слухати інших.

Отже, різноманіття інтерактивних методів створює сприятливі умови для вивчення різних аспектів матеріалу, формування критичного мислення, творчих та комунікативних навичок учнів, що в цілому сприяє підвищенню якості освіти в початковій школі. Такий підхід до організації уроків сприяє формуванню у дітей вмінь і навичок, які будуть корисні в подальшому навчанні та їхньому особистому розвитку.

1.3. Організація уроків образотворчого мистецтва з використання інтерактивних методів навчання

Здатність активно взаємодіяти, співпрацювати та творчо розвиватися стає ключовою в освітньому процесі. Ураховуючи особливості молодших школярів та їхню природну тягу до творчості, використання інтерактивних методів не лише збагачує уроки образотворчого мистецтва, а й сприяє формуванню позитивного ставлення до навчання та розвитку творчих здібностей кожного учня. У даному контексті важливо розглядати конкретні методи та їхні застосування, спрямовані на створення стимулюючого навчального середовища та розвиток художньої компетентності учнів.

На заняттях з образотворчого мистецтва можна ефективно використовувати різноманітні інтерактивні методи та нестандартні форми організації уроку, що сприяють підвищенню ефективності засвоєння знань та стимулюють інтерес до навчання. Для успішного застосування інтерактивних методик на уроках образотворчого мистецтва важливо дотримуватися деяких принципів планування:

-Надавати учням випереджувальні завдання, щоб вони мали можливість прочитати, продумати та виконати самостійні підготовчі завдання або спостерігати за явищами природи та навколишнього середовища.

-Використовувати на одному уроці не більше ніж кілька інтерактивних методів (зазвичай від 1 до 3), забезпечуючи тим самим різноманітність підходів.

-Визначати часові рамки, ролі учасників та готувати запитання разом з можливими відповідями.

-Забезпечувати різноманітні методи для залучення уваги учнів, створюючи належне налаштування на роботу та підтримуючи дисципліну.

Створення та підтримка доброзичливої атмосфери в колективі є ключовим фактором для успішного впровадження інтерактивного навчання. Для ефективного використання цього методу існують певні правила, які необхідно дотримуватися і в організації уроків образотворчого мистецтва:

1. Залучення всіх учнів: Всі учасники мають бути включені в роботу.
2. Стимулювання активної участі: Активна участь повинна бути поощрювана для максимізації взаємодії.
3. Самостійна розробка правил групової роботи: Учні повинні самостійно розробляти та дотримуватися правил роботи в малих групах.
4. Оптимальна кількість учнів у групі: Рекомендується, щоб учасників було не більше 30 осіб.
5. Підготовка учнів до роботи в групах: Учні повинні бути готові до ефективної роботи в малих групах.

Для успішного застосування інтерактивних методик на уроках образотворчого мистецтва вчитель повинен ретельно планувати свою роботу.

Це включає в себе ряд кроків:

- Дати завдання для попереднього підготування учнів.
- Відібрати вправи, які спрямовані на надання учням ключів для освоєння теми.
- Провести обговорення результатів інтерактивних вправ.
- Ретельно продумати додатковий матеріал.
- Визначити хронометраж, ролі учасників, підготувати запитання та можливі відповіді.
- Розробити критерії оцінки ефективності заняття.
- Використовувати різноманітні методи для привертання уваги та підтримання дисципліни, такі як вправи-розминки та розподіл ролей у групах.

Використання інтерактивної стратегії призводить до перетворення ролі вчителя, який вже не є центральною фігурою, а лише регулює навчально-виховний процес, займається організацією та визначає загальний напрям (Савченко, 2022). Застосування інтерактивних методів навчання вимагає певних змін у класному середовищі та підготовки як від учнів, так і від вчителя.

Необхідно розуміти, що використання інтерактивних методів – це не самоціль, а лише засіб для створення сприятливої атмосфери співпраці та взаєморозуміння (Савченко, 2022). Згідно з її думкою, важливо не шукати універсальних методів, адже жоден метод не є універсальним, і ефективність визначається його правильним застосуванням (Савченко, 2022).

Для успішного використання інтерактивних методів важливо ретельно планувати роботу вчителя, враховуючи вікові особливості учнів та їхній досвід роботи з інтерактивними методами. Педагог повинен давати завдання для попередньої підготовки учнів, добирати вправи, що допомагають засвоєнню матеріалу, та обговорювати їх результати (Савченко, 2022).

Також важливо враховувати, що тип уроку образотворчого мистецтва і його компоненти впливають на вибір інтерактивних методів. Наприклад, на уроках ознайомлення з мистецькими творами можна використовувати метод "Так-ні", а уроки створення самостійних творчих робіт - метод "Мозкова атака" (Пометун та Пироженко, 2004).

Узагальнюючи, інтерактивні методи є ефективним інструментом, проте їх використання повинно бути обдуманим і адаптованим до конкретних умов та завдань уроку (Савченко, 2022; Пометун та Пироженко, 2004).

«Метод імітації прес-конференції» представляє собою активну форму навчання. Для впровадження цього методу у вигляді уроку застосовується розподіл класу на групи «консультантів» та «репортерів». «Консультанти» - це учні, які попередньо підготувалися, вивчивши матеріал про види композицій та приклади художніх творів. З іншого боку, «репортери» формулюють питання для отримання інформації від «консультантів». Їхня мета - створення наукових статей, що розкривають аспекти композиції. Цей підхід може бути використаний для вивчення питань композиції під час уроків мистецтва.

Важливо зазначити, що для успішного проведення уроку важлива самостійна підготовка учнів. Кілька тижнів перед уроком їм пропонується працювати в бібліотеці, обираючи відповідні книги та підготовлюючи матеріали для виступу. Кожен учень привозить на урок хоча б одну книгу, де розглядається тема уроку (Костюкович Т. П., 2020).

Організація обміну інформацією під час уроку вимагає від учителя доброї організації, врахування регламенту та виділення ключової інформації. Результати уроку можуть бути представлені у вигляді «Дерева мистецтва»

Для висловлення вражень від творів мистецтва ефективними є методи «Світська розмова», «Мікрофон» та «Ланцюжок». Останній дозволяє учням виражати свої думки за чергою, що сприяє швидкому висловленню та визначенню головного.

Для контролю та закріплення знань використовуються методи «Навчаючи вчуся», «Акваріум», метод проєктів, «Аукціон», «Образна структурна модель». Контрольні уроки можуть включати конкурси, змагання та інші заходи.

Метод «Навчаючи вчуся» дозволяє учням брати участь у навчанні та передачі своїх знань однокласникам, що сприяє загальному розумінню понять у мистецтві та підвищує інтерес. Картки з фактами, що стосуються теми, можуть бути використані для цього методу (Костюкович Т. П., 2020).

Впродовж кількох хвилин учні ознайомлюються із інформацією на своїх картках. Після цього вони рухаються по класу, обмінюючись інформацією один на одного. Учні розмовляють лише з однією особою, діляться своїми фактами та отримують нову інформацію від інших.

Після завершення цієї вправи учні діляться тим, що дізналися, презентуючи свої враження перед класом. Результати обміну інформацією можна фіксувати на дошці.

Метод "Акваріум" об'єднує учнів у групи, які читають текст або розглядають наочні посібники з навчальним матеріалом. Після цього одна з груп сідає в центр класу, отримує завдання та обговорює його. Решта учнів лише слухають і не втручаються. Після закінчення дискусії група зміщується, і вчитель ставить до класу ряд питань, щоб обговорити погляди та аргументи групи.

"Метод проєктів" спрямований на розвиток умінь вирішувати проблеми, використовуючи знання та навички. Наприклад, учні можуть створити макет мікрорайону на уроках мистецтва, розподіливши ролі та обов'язки серед групи.

Метод "Урок-конкурс" дозволяє групам конкурувати в створенні кращого виконання завдання, такого як моделювання будинку для казкового героя.

Таким чином, використання інтерактивних методів навчання на уроках образотворчого мистецтва забезпечує цікаві та продуктивні заняття, сприяючи розвитку інтелектуальних та творчих навичок учнів

Використання інтерактивних методів на різних етапах уроку образотворчого мистецтва в початковій школі є важливою складовою активного та цікавого навчання. На етапі актуалізації опорних знань рекомендується використовувати різноманітні методи, такі як "Так – Ні" (побудова асоціативного куща), "Мозковий штурм", робота в парах "Конструктор", тестові завдання з використанням сигнальних карток та вікторини "Так – Ні". Прикладом може бути застосування гри "Так-ні" під час уроку з теми "Скульптура", де учні вгадують тему, ставлячи запитання, які вимагають лише відповідей "так" чи "ні".

На етапі асоціації, використання методу побудови асоціативного куща дозволяє учням швидко пригадати та сформулювати засвоєні раніше знання з теми. Схема-опора, створена за допомогою цього методу, актуалізує знання учнів і готує їх до сприйняття нового матеріалу.

Урок також може бути збагачений іншими інтерактивними методами, такими як гра "Знайди зайве", де учні визначають непотрібне слово серед запропонованих та асоціюють його з конкретним видом образотворчого мистецтва. Ці методи сприяють не лише систематизації знань, а й розвитку творчого мислення учнів.

На етапі мотивації навчальної діяльності уроку, важливим є сформулювати завдання уроку за допомогою проблемного запитання та рефлексії, покликати дітей роздумати про користь та важливість вивчення конкретної теми. Метод "Мозковий штурм" може використовуватися для активізації інтересу та залучення учнів до діалогу щодо значення вивчення образотворчого мистецтва у їхньому житті (Ільченко Л., 2014).

На етапі викладення нового навчального матеріалу рекомендується використовувати різноманітні методи, серед яких робота в групах є ефективним інструментом. Учні об'єднуються у групи та отримують завдання для виконання вдома, що дозволяє їм глибше засвоювати матеріал. Під час уроку групи представляють результати своєї роботи у формі повідомлень, сприяючи взаємовивченню та обміну знаннями.

Метод "Займи позицію" є ефективним інструментом для проведення дискусій зі спірної теми. Учні висловлюють свої думки, обґрунтовують свою позицію та мають можливість змінити свою точку зору під впливом аргументів інших учасників.

Вправа "Займи позицію" створена для того, щоб сприяти розвитку критичного мислення учнів та вміння аргументовано висловлювати свої думки на різноманітні теми. Процес включає наступні правила:

1. Постановка проблеми: Учитель представляє конкретну проблему або питання, спрямоване на стимулювання обговорення.
2. Висловлення позиції: Учні висловлюють свою особисту думку чи позицію стосовно поставленого питання.
3. Обґрунтування позиції: Учні надають аргументи, які виправдовують їхню обрану позицію. Це може включати факти, особистий досвід, або інші обґрунтування.
4. Можливі зміни позиції: Під час обговорення, якщо хтось із учнів вирішує змінити свою позицію, він повинен аргументувати цю зміну, представляючи нові думки або обставини, які його переконали.

Для ілюстрації, розглянемо приклад теми "Оригамі". Учитель може запитати: "Чи вважаєте правильним твердження: 'Садако Сасакі вчинила неправильно, попросивши у священного журавлика виконати її бажання?'"

Учні можуть висловити свої різні погляди, а обґрунтування можуть базуватися на моральних, етичних або особистих переконаннях. І, якщо під час обговорення хтось змінює свою позицію, важливо, щоб він пояснив, як нові думки або інформація вплинули на його рішення (Шудрак Г.Ю.)

Для ефективного використання методу "Мозковий штурм" на етапі обговорення проблемних питань, учні пропонують ідеї щодо розв'язання проблеми, а "секретар" фіксує їх на дошці. Цей метод допомагає стимулювати творчий потенціал учнів, сприяє колективному обговоренню та знаходженню ефективних рішень (Ільченко Л., 2014).

Метод "Мозковий штурм" може бути застосований у вивченні нового матеріалу для активізації учнів та здобуття їхніх ідей. Наприклад:

1. На дошці розміщується аркуш паперу із запитанням: "Що означає термін «силует»?" для того, щоб учні могли відзначити свої думки.
2. Вчитель ставить запитання: "Як ви розумієте визначення терміну «силует»?"
3. Учні активно висловлюють свої ідеї, а вчитель записує їх в порядку їхнього надходження.
4. Проводиться обговорення та аналіз найточніших визначень, з метою визначення спільної "формули" поняття.
5. Здійснюється порівняння визначень терміну з науковим твердженням або звірянням з відомими джерелами.
6. Відбувається обговорення в групах для обґрунтування ідей та оцінювання діяльності кожного учня (Шудрак Г.Ю.)

Під час використання "мозкового штурму" важливо дотримуватися правил взаємодії, таких як намагатися висувати якомога більше ідей, включати увагу, не критикувати ідеї інших та не давати оцінку пропозиціям. Це сприяє вільному вираженню думок та сприяє розвитку творчого підходу до вирішення проблем.

На уроках образотворчого мистецтва використовується метод "Діалог", який сприяє глибокому аналізу картин та формуванню учнівської позиції. Групи учнів застосовують цей метод, спрямовуючи свою увагу на узгоджене рішення, яке подається у вигляді схеми, переліку ознак чи кінцевого тексту. Під час роботи експерти фіксують загальні погляди та надають узагальнену відповідь.

Наприклад, аналіз картин може включати такі аспекти:

1. Назва картини та автор.
2. Визначення жанру твору.
3. Опис зображеного на картині: події, об'єкти.
4. Аналіз композиції: центр, статичність чи динамічність.

5. Виділення головного: розмір, колір, розміщення.
6. Наявність плановості чи використання планів.
7. Використання лінійної та повітряної перспективи.
8. Визначення колориту картини (Ільченко Л., 2014).

Також ефективним методом є "ПРЕС", який дозволяє учням висловлювати свої думки аргументовано та чітко. Учні розкривають свою позицію, обґрунтовують її, приводять приклади та роблять висновки. При цьому вони можуть використовувати думку експертів, газетні статті та інший теоретичний матеріал.

Дослідницька робота за технологією "Словесний малюнок" дозволяє учням зануритися у художню літературу та уявити те, про що йдеться в описі пейзажів. Група дослідників вивчає, як письменники описують осінній чи зимовий пейзаж, розвиваючи свою творчу уяву та мовні навички.

Гра "Експерти та доповідачі" - це захоплюючий метод, призначений для вивчення та обговорення різних аспектів творів мистецтва в класі. Учні розділяються на дві групи - експертів та доповідачів. Експерти отримують предмети та роботи для визначення виду твору, техніки виконання та, можливо, автора. У той час як доповідачі отримують інформаційні картки для презентації.

Порядок проведення гри включає такі етапи:

1. Учитель поставляє дискусійне питання для обговорення в групах.
2. Кожна група обговорює питання та обирає один аспект для подальшої доповіді.
3. Групи по черзі представляють свої доповіді, а обговорення теми допомагає створити список ідей на дошці (Ільченко Л., 2014).

"Ток-шоу" - це формат роботи, який надає учням можливість розвивати навички публічного виступу та дискусії. Вчитель виступає в ролі ведучого, який оголошує тему, запрошує "гостей" висловитися та взяти участь у дискусії. Глядачі також можуть висловлювати свої думки або задавати питання.

Основні етапи "ток-шоу" виглядають наступним чином:

1. Ведучий оголошує тему дискусії.
2. Запрошуються "гості" для висловлення їхніх точок зору.
3. Глядачі можуть виступити з власними думками чи запитаннями.
4. "Гості" відповідають лаконічно та конкретно.
5. Ведучий керує обговоренням та може ставити свої запитання.

Обидва методи сприяють активному участі учнів у дискусіях та розвитку навичок висловлювання власних думок.

На етапі практичної самостійної роботи учнів, а також при роботі в групах, використовується метод, що сприяє співпраці, а саме "Організація роботи в групах". Група отримує завдання та обирає стратегію виконання, використовуючи різні техніки. Цей метод розвиває навички співпраці, висловлювання власної думки та уважного слухання.

Учні організовують свою роботу наступним чином:

1. Ознайомлення з завданням та інформацією.
2. Визначення порядку висловлювань учасників групи.
3. Послідовне висловлювання думок та поглядів на проблему.
4. Формування спільної думки та узагальнення результатів роботи.
5. Визначення представника для доповіді перед класом та підготовка

до цього.

Для успішного спілкування в парах, важливо звертати увагу на:

- Мову тіла: сидіти обличчям до співрозмовника, підтримувати контакт очима, використовувати жести заохочення.
- Сприяння говорінню партнера: заохочення словами та жестами (кидки головою, усмішка, позначення "так-так").
- Використання уточнюючих запитань при необхідності прояснення ситуації.
- Чітке, суттєве висловлювання думок та приведення прикладів для ілюстрації (Ільченко Л., 2014).

Метод "Навчаючи – вчуся" дозволяє учням брати участь у вивченні теми та передавати свої знання іншим. Після отримання завдань та ознайомлення з інформацією, учні готуються до передачі цієї інформації іншим доступним способом. Це розвиває навички комунікації та вміння стисло висловлювати ідеї.

Розглянемо використання методу "Навчаючи – вчуся" під час узагальнювального уроку з теми "Поняття про архітектуру як художній образ. Від палеоліту до нашої доби". Підготовка до уроку включає в себе використання інформаційних карток, які містять основні аспекти теми.

Ці картки надають інформацію про такі аспекти архітектури:

1. Зміст поняття архітектури: Опис та визначення основних компонентів архітектури.
2. Вимоги до архітектурних споруд: Врахування основних стандартів та вимог до будівельних об'єктів.
3. Види архітектури за призначенням: Класифікація архітектурних стилів та їх застосування.
4. Художньо-виражальні засоби архітектури: Вивчення того, як архітектурні форми виражають художній образ.
5. Найвідоміші архітектурні споруди: Огляд та аналіз видатних об'єктів архітектурної спадщини (Шудрак Г.Ю.)

Метод "Навчаючи – вчуся" передбачає взаємодію учнів під час уроку. Під час обговорення інформації на картках, учні можуть ділитися своїми знаннями та враженнями, а також наводити приклади, що допомагає засвоїти матеріал глибше. Такий підхід активізує навчання та розвиває навички комунікації.

Під час рефлексії на етапі підбиття підсумків використовуються прийоми "Гарячий стілець" та "Мікрофон". Гарячий стілець дозволяє учням швидко та коротко відповісти на запитання, використовуючи картки на спинці стільців. Метод "Мікрофон" допомагає швидко та послідовно висловлювати свої враження та думки щодо уроку.

Завершуючи урок, ефективно використовується метод "Рюкзак" для рефлексії, де учні самостійно формулюють те, що вони знають, вміють, який їхній настрій, та вказують, що б вони взяли із собою із набутих знань (Ільченко Л., 2014).

Подібно до того, як подорожуючи важливо вибрати правильні речі для рюкзака, завершуючи урок, ми також можемо зібрати свій "рюкзак" із знань, умінь та позитивного настрою. Роздаємо учням аркуші, на яких написані незавершені речення: "Я знаю _____, я вмію _____, мій настрій _____ тому що _____." Кожен учень має можливість висловити свої думки та враження від уроку, заповнюючи прогалини у реченнях.

Цей метод дозволяє учням самовиразитися та поділитися своїми роздумами щодо того, що вони засвоїли під час уроку. Крім того, він сприяє формуванню позитивного настрою та залучає учнів до рефлексії над власними досягненнями та здобутками (Шудрак Г.Ю.)

Специфіка предмета "Образотворче мистецтво" відкриває безмежні можливості для використання інтерактивних методів та нестандартних форм організації уроків. Це створює унікальні можливості для підвищення ефективності засвоєння знань та викликає живий інтерес до навчання, що, в свою чергу, стимулює мотивацію учнів.

Інтерактивні методи, використовуючи креативні підходи, не лише навчають учнів розуміти та аналізувати мистецтво, але й дозволяють розвивати їх творчий потенціал. Здатність вчителя до ефективної організації учбового процесу та вправного використання інтерактивних методів стає ключовим чинником успіху.

Важливим аспектом є не лише вибір інтерактивних методів, але й їх відповідність унікальним особливостям та потребам конкретного класу та групи учнів. Врахування індивідуальних рівнів здібностей та інтересів кожного учня сприяє створенню ефективного та захоплюючого навчального середовища.

Зазначимо, що використання інтерактивних методів не лише поліпшує контроль над виконанням завдань, але й визначає успішність уроку в мистецькій освіті, допомагаючи формувати в учнів навички самостійного мислення та креативного вираження власних ідей.

Висновки до розділу 1

Педагогічні стратегії стають важливим інструментом для стимулювання активності та зацікавленості учнів у навчальному процесі шляхом використання інтерактивних методів навчання. Інтерактивні методи, такі як рольові ігри, групові вправи, дискусії та інші, допомагають створити динамічне середовище, де діти можуть взаємодіяти, співпрацювати та вчитися разом.

Важливо відзначити, що використання інтерактивних методів сприяє розвитку ключових компетентностей, таких як комунікативні навички, критичне мислення, та сприяє формуванню позитивного ставлення до навчання. Завдяки активній участі у різноманітних ігрових сценаріях та вправах, учні не лише засвоюють новий матеріал, але й розвивають соціальні та емоційні навички.

Інтерактивне навчання в образотворчому мистецтві є ефективним підходом, що визначається взаємодією учасників освітнього процесу та спрямований на задоволення пізнавальних інтересів та потреб особистості. Основні принципи цього підходу включають діалогічну взаємодію, роботу в невеликих групах з акцентом на кооперації та співпраці, а також використання активно-рольових та тренінгових методів. Зазначені основні переваги інтерактивних методів включають розширення пізнавальних можливостей учнів, високий рівень засвоєння знань та легкість впровадження цих методів у педагогічний процес.

Інтерактивні методи спрямовані на розвиток критичного мислення, творчого потенціалу та комунікативних навичок учнів, створюючи динамічне

та стимулююче навчальне середовище. Ключовим аспектом використання цих методів є їхня відповідність унікальним особливостям та потребам конкретного класу та групи учнів. Індивідуалізація підходу сприяє формуванню позитивного відношення до навчання та активного включення кожного учня у творчий процес.

Загальна класифікація інтерактивних методів навчання включає в себе широкий спектр педагогічних прийомів, таких як дискусії, групові завдання, практичні вправи та інші форми взаємодії. Важливим завданням вчителя є не лише вибір певних методів, але й їхнє відповідальне використання, враховуючи індивідуальні рівні здібностей та інтереси кожного учня.

Отже, інтерактивне навчання в образотворчому мистецтві є не лише методом підвищення якості засвоєння знань, але й ключовим елементом формування творчої та критичної особистості.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

2.1. Дослідження стану використання інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі

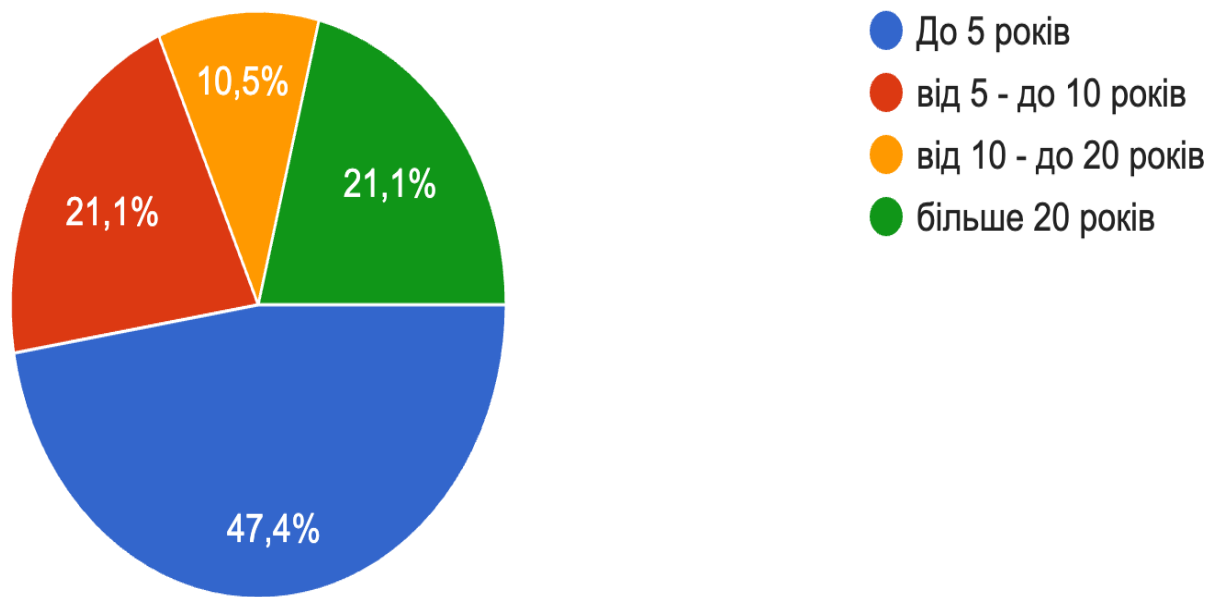
З метою виявлення стану використання інтерактивних методів навчання на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі було проведено експериментальне дослідження у формі анонімного анкетування.

Завдання анкетування:

- оцінити рівень обізнаності вчителів з інтерактивними методами навчання:
- визначити проблеми та виклики при використанні інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва
- зібрати пропозиції щодо подальшого розвитку і вдосконалення навчання шляхом використання інтерактивних методів навчання на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі

В опитуванні взяло участь 90 вчителів початкових класів міських та сільських шкіл Чернівецької області. Розроблена анкета була розміщена на GoogleForm, та поширена серед вчителів для анонімного опитування.

Опитані вчителі були вчителі зі стажем до 5 років – 47,4%, від 5 – до 10 років -21,1%, від 10 до 20 років -10,5 %, більше 20 років педагогічного стажу – 21,1% (рис.2.1.)

Рис.2.1. Педагогічний стаж респондентів

Серед опитаних вчителів були вчителі, які добре орієнтуються у більшості інтерактивних методах — 63,2%, основні принципи відомі, але не завжди використовують їх-31,6%, мають високий рівень знань та практичний досвід з використанням інтерактивних методів -5,3 %.(рис.2.2.)

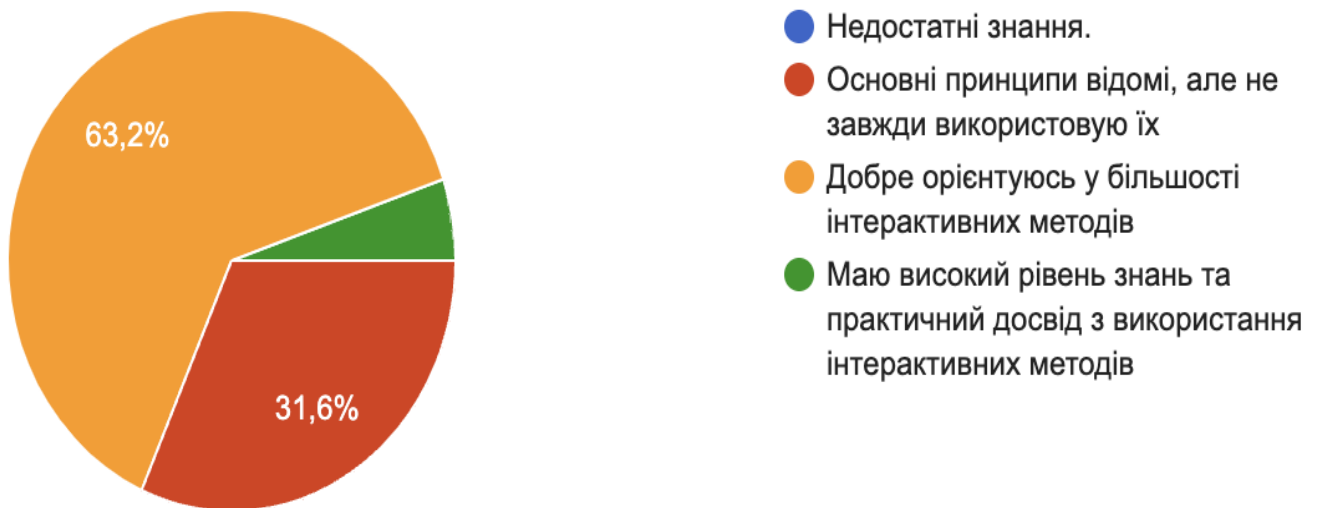
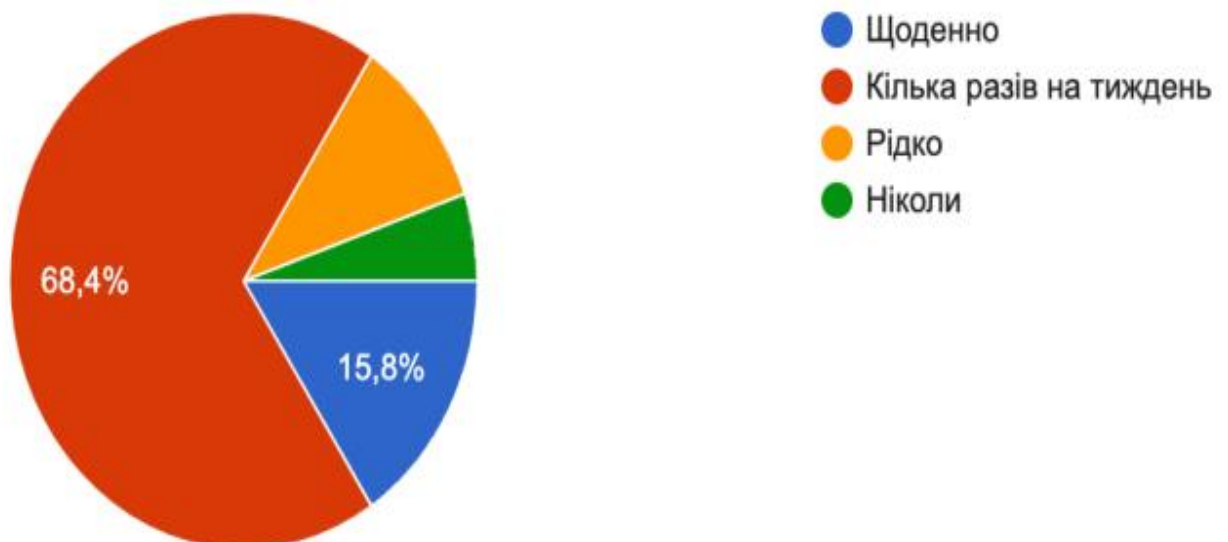

Рис.2.2. Знання респондентів у плані використання інтерактивних методів

Відповідаючи на запитання: «Як часто ви використовуєте інтерактивні методи на уроках образотворчого мистецтва?». 68,4% вчителів використовують інтерактивні методи на уроках образотворчого мистецтва кілька разів на тиждень, використовують щоденно – 15,8%, рідко – 10,5 %, ніколи – 5,3 %.

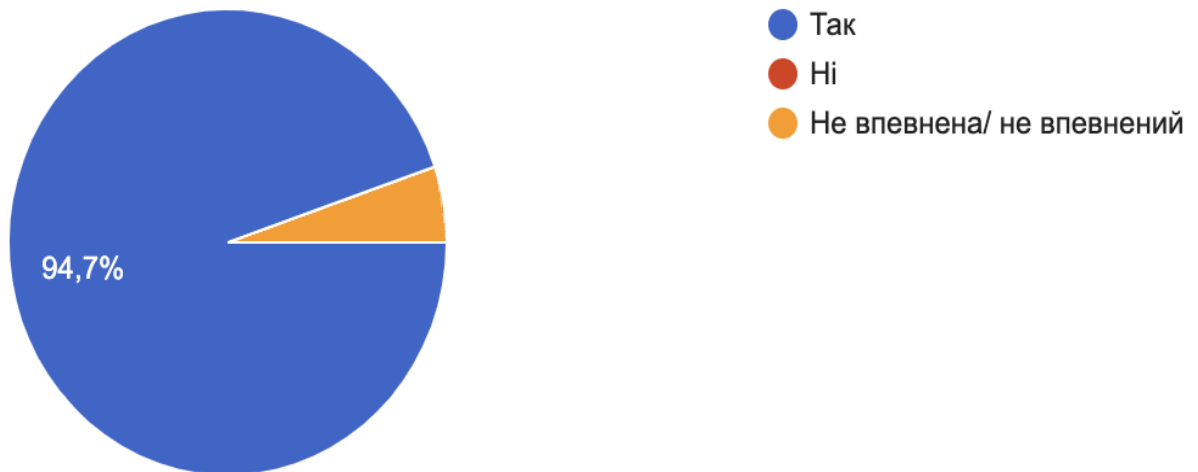
ніколи – 5,3%. Тобто на практиці майже кожен 5 вчитель або дуже рідко використовує, або взагалі ніколи не використовував інтерактивні методи на уроках образотворчого мистецтва?» (рис.2.3.)

Рис.2.3. Використання інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва

Вказали вчителі початкових класів і конкретні інтерактивні методи, які використовують на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі:

- дискусії;
- групові проекти;
- робота в малих групах;
- "Мікрофон";
- "Займи позицію";
- рольові ігри;
- робота в групах;
- «акваріум»;
- «сенкан»;
- «Ромашка Блума»;
- «шість капелюхів» та ін.

І хоча не всі вчителі початкових класів вказували, що використовують інтерактивні методи навчання на уроках образотворчого мистецтва, однак майже всі вважають, що використання інтерактивних методів впливає на ефективність засвоєного матеріалу, поліпшує розуміння та інтерес учнів до предмету — 94,7% (рис.2.5.).

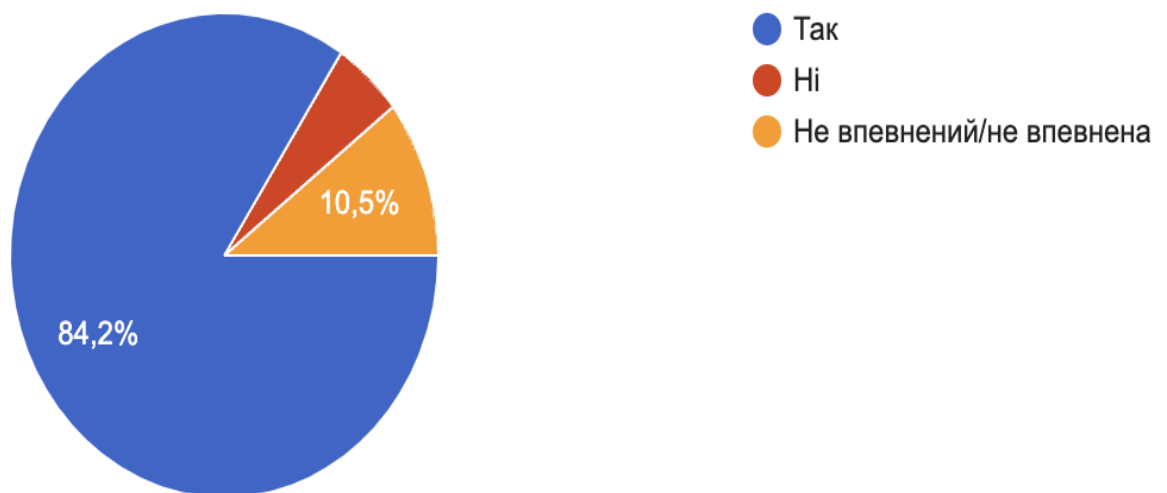
Рис.2.5. Чи використання інтерактивних методів поліпшує розуміння та інтерес учнів до предмету

Серед труднощі, як відчують респоденти у використанні інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва виділяють найбільш вагомі: це відсутність необхідних ресурсів — 36,8%, частина вчителів виділяє труднощі у керування групою – 26,3%, на недостатність часу для підготовки вказують 21,1% вчителів, і навіть про відсутність досвіду у використанні таких методів вказують 5,3% (рис.2.6.)

Рис.2.6. Труднощі, як відчують респоденти у використанні інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва.

Достатня частина (84,2%) опитаних вчителів прагнуть більше дізнатися про використання інтерактивних методів навчання на уроках в початкових класах, також 10,5% респондентів невпевнені, що готові опанувати новими знаннями та вміннями з використання інтерактивних методів навчання, і навіть не бажають вчитися — 5,3%, (рис.2.7.)

Рис.2.7. Прагнення респодентів до додаткового навчання та тренінгів щодо використання інтерактивних методів навчання

Відповіді вчителів на питання: «Які б додаткові ресурси чи підтримка були вам корисні для вдосконалення використання інтерактивних методів на уроках?» узагальнили так:

– Використання онлайн-ресурсів:

користуюся ресурсами, такими як "Всеосвіта" та "На урок", а також використовую платформу "EdEra" для знаходження цінної інформації та матеріалів з розвитку інтерактивних методів навчання;

– Самостійне навчання та мотивація:

вдосконалюю свої навички завдяки більшій кількості практики, внутрішній мотивації та активній ролі учнів у навчальному процесі, що сприяє високому рівню засвоєння матеріалу;

– Участь у заходах і навчальних програмах:

використовую застосунки та курси для підвищення кваліфікації, зокрема з фокусом на інтерактивних методах;

– Використання інтерактивного обладнання:

застосовую інтерактивне обладнання для підвищення ефективності інтерактивних методів на уроках;

– Практичні семінари та тренінги:

беру участь у практичних семінарах та тренінгах для отримання практичних навичок та досвіду використання інтерактивних методів;

– Обмін досвідом з колегами:

співпрацюю з колегами, використовуючи їхні підходи до інтерактивних методів на уроках та надаючи свій досвід.

– Використання ігор та ресурсів для інтерактивних дошок:

залучаю різні безкоштовні інтерактивні ігри онлайн та офлайн, шукаю посилання або сайти для інтерактивних дошок, щоб зробити уроки цікавішими та змістовнішими;

– Участь у семінарах і тренінгах з методикою керування групою:

бажаю більше семінарів, пов'язаних із методикою керування групою, для вдосконалення організації інтерактивних занять.

– Використання відеоуроків та тренінгів:

користуюсь відеоуроками та відповідними тренінгами для отримання додаткової інструкції та відповідності до сучасних методик;

– Пошук інформації в інтернеті:

активно шукаю інформацію в інтернеті для оновлення знань та впровадження нових інтерактивних підходів.

Формулюючи свої побажання та рекомендації, вчителі висловлюють позитивне ставлення до використання інтерактивних методів навчання в образотворчому мистецтві. Багато з них підтримують ідею коротких за часом інтерактивних методів, таких як проектна робота, створення стіни веселих малюнків та нетрадиційне малювання шаблонами, штапами, свічкою, долонькою. Деякі виражають зацікавленість у вивченні інтерактивних онлайн методів та висловлюють бажання поглибити свої знання у цьому напрямі. Велика частина вчителів визнає важливість постійного самовдосконалення і готовність вчитися новому та цікавому, хоча деякі також вказують на важкість відповіді на питання. Однак загалом вони визнають, що інтерактивні методи можуть бути успішно застосовані навіть під час умов, коли потрібно перебувати в укритті.

Дослідження виявило позитивне ставлення вчителів до використання інтерактивних методів навчання на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі. Більшість учасників дослідження визнають значення коротких за часом інтерактивних методів, таких як проектна робота та нетрадиційні методи малювання, і виражають бажання вдосконалювати свої навички у цьому напрямі.

Зазначено, що значна кількість вчителів володіє обізнаністю з інтерактивними методами та використовує їх на уроках, хоча деякі відчують труднощі у керуванні групою чи відмічають відсутність необхідних ресурсів.

Більшість вчителів визнають позитивний вплив інтерактивних методів на розуміння та інтерес учнів до предмету.

Потреба в додатковому навчанні і тренінгах стосовно використання інтерактивних методів є високою, і вчителі вказують на бажаність мати доступ до різноманітних ресурсів, таких як онлайн-платформи, самостійні навчальні матеріали. Загальний висновок полягає в тому, що підвищення обізнаності та підтримка вчителів у використанні інтерактивних методів може сприяти покращенню ефективності навчання на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі.

2.2. Педагогічні умови використання інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі

Використання інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі є актуальним завданням, яке спрямоване на активізацію творчого потенціалу учнів та створення сприятливого середовища для їхнього всебічного розвитку. Для успішної реалізації цього завдання необхідно створити певні педагогічні умови:

1. Створення творчого середовища: Педагог повинен створити атмосферу, яка сприяє вільному вираженню та розвитку творчих здібностей учнів. Клас повинен бути оснащений необхідними засобами для малювання, ліплення та інших видів образотворчої діяльності.

2. Індивідуалізація навчання: Врахування індивідуальних особливостей учнів є ключовим аспектом. Застосування інтерактивних методів дозволяє кожному учневі виявити та розкрити свій творчий потенціал.

3. Використання різноманітних інтерактивних методів: Застосування різноманітних методів, таких як рольові ігри, обговорення творів мистецтва, спільні проекти тощо, дозволяє залучити учнів до активної участі у власному процесі навчання.

4. Стимулювання самостійності та критичного мислення: Важливо виховувати в учнів самостійність та критичне мислення. Інтерактивні методи можуть включати завдання, які стимулюють аналіз і творчий підхід до образотворчого мистецтва.

5. Організація колективних проєктів: Реалізація спільних творчих проєктів дозволяє учням взаємодіяти між собою, об'єднувати зусилля та вчитися в команді, розвиваючи комунікативні навички.

6. Використання інформаційних технологій: Залучення сучасних технологій, наприклад, віртуальних музеїв, відеоматеріалів, можливостей онлайн-спілкування з митцями, дозволяє збагачувати образотворчий досвід та надавати учням нові можливості для творчого вираження.

Загальна мета полягає в тому, щоб зробити уроки образотворчого мистецтва у початковій школі захоплюючими та плідними для розвитку творчого мислення та виявлення талантів учнів.

Створення творчого середовища – важлива передумова успішного використання інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі. Таке середовище сприяє розвитку та підтримці творчого потенціалу учнів, активізації їхнього інтересу та вираженню індивідуального виразу через мистецькі засоби. Основний акцент робиться на стимулюванні творчості, наданні відкритого простору для самовираження та експериментів, а також на взаємодії та колективному навчанні.

Вчителі повинні створювати атмосферу відкритості, де учні відчують свободу висловлювати свої ідеї та спробувати щось нове. Групова робота та обмін ідеями підтримують взаємодію учасників творчого процесу. Забезпечення доступу до різноманітних мистецьких ресурсів, включаючи інтерактивні технології, розширює можливості виразності та допомагає в учі використовувати інструменти та матеріали.

Творче середовище має фокусуватися на емоційному вираженні та враженнях, стимулювати пошук нестандартних рішень та використання інтерактивних методів для спільного розв'язання завдань. Важливо

враховувати індивідуальні особливості та навички учнів, сприяючи їхньому творчому розвитку та стимулюючи критичне мислення. Використання конструктивного зворотного зв'язку важливо для оцінювання та мотивації, спрямованої на особистісний зріст, що є перспективним для вдосконалення навчання образотворчого мистецтва в початковій школі.

Індивідуалізація навчання в контексті уроків образотворчого мистецтва є ключовим аспектом для успішного використання інтерактивних методів.

Індивідуалізація навчання – це психолого-педагогічний підхід, який адаптує освітній процес до індивідуальних особливостей розвитку кожної дитини. В широкому розумінні, індивідуалізацію використовують для індивідуальних занять з метою підвищення якості навчання та розвитку творчих здібностей кожного учня. Отже, індивідуалізацію можна охарактеризувати як процес навчання у всіх його формах і методах, спрямований на виявлення та розвиток індивідуальних особливостей учнів з урахуванням їхніх можливостей. Наукові дослідження в галузі розвитку професійної кар'єри підкреслюють, що вчасне визначення схильностей учнів та акцент на них можуть заповнити прогалини в знаннях та виявити їхні сильні сторони, що є ключовим для успішності. Сприяти індивідуалізації навчання в школах слід, створюючи умови, які сприяють розвитку потенціалу кожного учня та максимізують навчальні результати (Алексеева, С. 2022).

Концепція нової української школи акцентує увагу на розвитку педагогічного партнерства, заснованого на взаємодії учнів, вчителів і батьків. Зокрема, враховуючи унікальність та різноманіття кожної дитини, ця концепція сприяє індивідуалізації навчання в загальноосвітніх закладах (Алексеева, С. 2022).

Цей підхід враховує різноманітність здібностей, інтересів та темпів навчання кожного учня, створюючи індивідуальні умови для ефективного засвоєння матеріалу та розвитку творчого потенціалу.

По-перше, індивідуалізація передбачає врахування рівня підготовленості учнів, їхніх попередніх знань та навичок в галузі образотворчого мистецтва.

Вчителю слід адаптувати інтерактивні методи відповідно до потреб кожного учня, створюючи завдання, які відповідають їхньому рівню розвитку.

По-друге, важливо враховувати індивідуальні інтереси кожного учня. Використання інтерактивних методів, які апелюють до різних сфер інтересів (наприклад, використання мультимедійних технологій або створення мистецьких проєктів), сприяє активній участі та поглибленому засвоєнню матеріалу.

По-третє, індивідуалізація надає можливість учням обирати свої теми для дослідження чи творчості, що сприяє власному вибору та самовизначенню. Це стимулює самостійність та розвиває в учнів навички критичного мислення.

Індивідуалізація навчання в образотворчому мистецтві також передбачає використання різних методів оцінювання, які враховують індивідуальний прогрес кожного учня. Такий підхід дозволяє забезпечити високий рівень зацікавленості та мотивації, що, в свою чергу, сприяє ефективному використанню інтерактивних методів та покращенню якості навчання на уроках образотворчого мистецтва.

Використання різноманітних інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва сприяє створенню динамічного та захоплюючого навчального середовища. Особливості ефективного використання цих методів включають:

1. Розмаїття методів:
  - Дискусії: Організація відкритих обговорень та обміну ідеями щодо мистецьких творів чи концепцій.
  - Групові завдання: Розподіл учнів на малі групи для спільного вирішення завдань, створення колективних проєктів.
2. Використання технологій:
  - Віртуальні тури: Використання віртуальних музейних турів для вивчення та аналізу мистецьких експозицій.
  - Інтерактивні дошки: Залучення сучасних технологій для спільного створення та аналізу мистецьких творів.

3. Мистецькі експерименти:

- **Творчі лабораторії:** Організація практичних занять, під час яких учні можуть експериментувати з різними мистецькими матеріалами та техніками.

- **Живописні ігри:** Використання ігор для створення картин, що сприяє розвитку творчого мислення та виявленню художнього потенціалу.

4. Індивідуальний підхід:

- **Портфоліо учня:** Збір та представлення робіт кожного учня для відстеження особистого прогресу та розвитку.

- **Індивідуальні проекти:** Завдання, які дозволяють учням реалізувати власні творчі ідеї та виражати особистий погляд на мистецтво.

5. Оцінювання та обговорення:

- **Самооцінювання:** Залучення учнів до самооцінювання власних творів та досягнень в процесі вивчення мистецтва.

- **Критика та обговорення:** Відкрите обговорення результатів та вражень від творчого процесу.

6. Постійна інновація:

- **Впровадження нових методів:** Систематичне впровадження інноваційних методів для утримання високого рівня зацікавленості та активності учнів.

Використання цих особливостей сприяє розвитку творчого мислення, індивідуальності та зацікавленості у

Аргументи, які допоможуть визначити, як підбирати та застосовувати інтерактивні методи для досягнення позитивних результатів:

- **Залучення до діяльності:** Інтерактивні методи ґрунтуються на активній участі учасників навчання, враховуючи той факт, що людина найбільше вчиться через власну діяльність.

- **Групове навчання:** Громадська діяльність часто відбувається в групі. Інтерактивні методи сприяють груповому навчанню, дозволяючи взаємодіяти та обмінюватися досвідом.

– Використання практичного досвіду: Учасники мають значний практичний досвід, який можна використовувати в навчанні. Інтерактивні методи дозволяють використовувати цей досвід для спільної користі.

– Гнучкість та індивідуальний підхід: Інтерактивні методи надають можливість індивідуального підходу до різних стилів навчання, враховуючи відмінності між учасниками.

– Активна взаємодія та відчуття контролю: Інтерактивні методи залучають до активної участі та контролю над процесом навчання, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу.

– Інтеграція групи та ідентифікація: Інтерактивні методи сприяють формуванню єдиної групи, де учасники взаємодіють та ідентифікуються як частина спільної навчальної спільноти.

– Гнучкість та ігровий підхід: Інтерактивні методи надають гнучкість та можливість використовувати елементи гри, що допомагає уникнути пасивності та стимулює активну участь.

Ці аргументи вказують на переваги інтерактивних методів, зокрема їх здатність стимулювати активну взаємодію, групове навчання, використання практичного досвіду та індивідуальний підхід до учасників навчання (Шевчук П., Фенрих П., 2005).

Готуючи навчання, важливо усвідомлювати різноманітність навчальних методів та їхню потенційну використовуваність для різних цілей. Компетентний організатор навчання повинен мати різні методи, часто разом із відповідними матеріалами, готовими до застосування в потрібний момент.

Зручно мати в арсеналі педагога архів із різноманітними методами та матеріалами, які можна використовувати у відповідності до конкретної ситуації. Однак слід пам'ятати, що кожне навчання унікальне, а групи відрізняються своїми особливостями та потребами. Тому методи навчання слід гнучко адаптувати до конкретних вимог групи. Комп'ютер може значно полегшити цей процес, надаючи можливість модифікувати матеріали. Проте вирішальним фактором залишається творче мислення організаторів та

тренерів, спрямоване на групу, результат та творчий підхід, а не механічне виконання програми (Шевчук П., Фенрих П., 2005).

Стимулювання ініціативи учнів грає важливу роль. Заохочення їх до самостійної розробки та реалізації власних художніх проектів сприяє розвитку творчості та відповідальності. Активна участь в процесі вибору завдань також є важливим аспектом, оскільки це дозволяє учням відчувати відповідальність за своє власне навчання.

Сприяння самостійності та критичного мислення включає в себе регулярне залучення учнів до процесів висловлювання власних ідей, аналізу робіт інших учнів та обговорення мистецьких концепцій. Важливо заохочувати їх до висловлення власних оцінок та аргументованих думок, розвиваючи тим самим критичне мислення.

Застосування методів самооцінки та взаємної оцінки, а також формування креативного підходу до завдань, дозволяють учням виявити свої творчі здібності та особистість через власний художній вираз. Загалом, стимулювання самостійності та критичного мислення в учнів створює тепле та сприятливе середовище для розвитку їхнього художнього потенціалу та ефективного використання інтерактивних методів навчання на уроках образотворчого мистецтва.

Організація колективних проектів є необхідною умовою для ефективного використання інтерактивних методів навчання на уроках образотворчого мистецтва. Це передбачає спільну творчу діяльність учнів, спрямовану на досягнення конкретної мети або створення великого мистецького проекту. Організація таких проектів вносить значний внесок у розвиток навичок співпраці, комунікації та колективної творчості серед учнів.

Метод проектів є фундаментальною складовою проектного навчання, спрямованого на активне засвоєння навчального матеріалу школярами під час виконання конкретних проектів. Основна ідея цього підходу полягає в створенні умов для самостійного навчання, розвитку творчих навичок та співпраці між учнями під час реалізації проектів (Щекатунова Г.Д.).

Основною метою впровадження проектної діяльності в шкільну практику є розвиток у кожного учня здатності визначати та досягати спільних цілей, вміння ефективно взаємодіяти, розподіляти функції та ролі, здійснювати взаємний контроль та вирішувати конфлікти. Проектне навчання стає інструментом формування комунікативних навичок, критичного мислення та навичок співпраці.

У контексті початкової школи, важливо вкладати основи проектної діяльності в учнів, розвиваючи цей підхід з плином часу та з урахуванням їхніх професійних, соціальних та громадянських потреб і обов'язків. Проектні завдання виступають як ключовий інструмент у впровадженні проектної діяльності для молодших школярів.

Проектне навчання сприяє розвитку ключових компетенцій та навичок самостійності в учнів, стимулюючи їхню природну цікавість та творчий потенціал. Цей підхід сприяє перетворенню процесу навчання на захоплюючий та ефективний шлях до освіти, що враховує індивідуальні особливості та потреби кожного учня (Щекатунова Г.Д.).

Перш за все, колективні проекти сприяють формуванню в учнів навичок ефективної комунікації. Під час спільної роботи над творчим завданням учні навчаються вислуховувати інші точки зору, обговорювати ідеї, приймати спільні рішення та взаємодіяти для досягнення спільного результату. Це сприяє розвитку соціальних навичок та робить процес навчання більш інклюзивним.

Крім того, колективні проекти сприяють розкриттю та розвитку творчого потенціалу кожного учня в межах групової діяльності. Вони створюють унікальні можливості для об'єднання різноманітних ідей та підходів, що веде до створення цілісного та різноманітного мистецького твору. Учні навчаються взаємодіяти, сприяти один одному, а також вміло об'єднувати свої індивідуальні здібності для досягнення спільного успіху.

Колективні проекти також сприяють виробленню в учнів відчуття відповідальності за спільний результат, що є важливим аспектом їхнього

освітнього досвіду. Ці проекти можуть включати створення колективних картин, інсталяцій, муралів чи інших мистецьких форм, що підвищує мотивацію учнів та створює здорову конкуренцію.

Загалом, організація колективних проектів на уроках образотворчого мистецтва створює учням унікальні можливості для творчого розвитку, комунікації та взаємодії, що є важливим елементом ефективного використання інтерактивних методів.

Використання інформаційних технологій є необхідною умовою для успішного впровадження інтерактивних методів навчання на уроках образотворчого мистецтва. Застосування сучасних технологій в освітньому процесі може значно збагатити та покращити навчальний процес, зробити його цікавішим та доступнішим для учнів.

Сучасні інформаційні технології, що впроваджують навчальний зміст творчих дисциплін у мультимедійному середовищі, визначають новий підхід до навчання через модель «Учитель - комп'ютер – учень». Цей дидактичний метод сприяє ефективній інтенсифікації та інтеграції наочних, організаційних та мотиваційних методів навчання (Побірченко, О. М., 2013).

Створення комп'ютерних програм для вивчення мистецьких дисциплін передбачає інтерактивні дії, що охоплюють навчальний, інформативно-пошуковий та ігровий контексти через наочно-ілюстративну систему знань. Зокрема, мультимедійні презентації є ефективним інструментом для підготовки та представлення навчального матеріалу на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі. Їхній одночасний вплив на слух та зір сприяє кращому сприйняттю та запам'ятовуванню інформації.

Використання комп'ютерної графіки на уроках образотворчого мистецтва дозволяє навчати учнів основам образотворчої грамоти, забезпечуючи підтримку якісних навчальних програм та методичного супроводу. Зазначені умови, такі як технологічний підхід, наявність якісних програм та кваліфіковане педагогічне керівництво, сприяють успішному впровадженню

комп'ютерної графіки в навчальний процес та створюють можливості для підвищення ефективності навчання.

Застосування комп'ютерної графіки у поєднанні з іншими методами навчання в початковій школі має перспективи для наочного подання матеріалу, розширення обсягу інформації, зниження часу засвоєння, різноманітності форм роботи, підвищення інтересу учнів та розвитку їхньої творчості (Побірченко, О. М., 2013).

Однією з ключових переваг використання інформаційних технологій є можливість створення віртуальних інтерактивних середовищ, де учні можуть експериментувати з мистецтвом, творити власні твори та вивчати мистецтво в інтерактивному форматі. Наприклад, використання віртуальних музеїв, додатків для малювання або спеціалізованих платформ для обговорення творів мистецтва може стати інтегральною частиною уроків.

Застосування інформаційних технологій також дозволяє перетворити традиційний урок образотворчого мистецтва на динамічний та інтерактивний процес. Це може включати в себе використання інтерактивних дошок, віртуальних лекцій, відеоматеріалів, які демонструють техніки мистецтва, та інших цифрових засобів для підтримки навчання.

Важливим аспектом є також можливість індивідуалізації навчання через інформаційні технології. Вчителі можуть надавати учням доступ до онлайн-ресурсів, ігор або завдань, які враховують їхні індивідуальні потреби та рівень здібностей.

Використання інформаційних технологій також сприяє взаємодії між учнями та вчителями навіть за межами класу. Форуми, онлайн-дискусії, віртуальні виставки дозволяють учням ділитися своїми творами, обговорювати мистецькі концепції та отримувати фідбек.

Узагальнюючи, використання інформаційних технологій стає ключовим елементом успішної реалізації інтерактивних методів навчання на уроках образотворчого мистецтва, забезпечуючи сучасний та ефективний підхід до освіти.

Окрім запропонованих педагогічних умов використання інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі, вважаємо за необхідність запропонувати орієнтовну структуру уроку з використанням творчої діяльності та інтерактивних методів в образотворчому мистецтві для початкової школи:

1. Мотивація (5 хв)
  - Загальний огляд теми:
  - Вчителям: Відкритий діалог про важливість мистецтва у житті.
  - Учням: "Мікрофон" - учні мають можливість висловити свої думки та ідеї щодо своїх уподобань у мистецтві.
  - Оголошення теми:
  - Учитель оголошує тему уроку та вказує на очікувані результати.
2. Надання необхідної інформації (10 хв)
  - Інтерактивне пояснення:
  - Використання мультимедійних засобів та питань для залучення уваги.
  - "Живий урок" - коротка інсценізація теми.
  - Діалог:
  - Запитання від учнів, обговорення їхніх ідей.
3. Творча діяльність (20 хв)
  - Індивідуальне творче завдання:
  - "Малюнок відчуттів" - кожен учень виражає свої емоції через малюнок.
  - Використання різноманітних матеріалів (фарби, кольоровий папір).
  - Групова творчість:
  - "Жива сцена" - група учнів створює колективну картину за допомогою різних елементів.

4. Інтерактивна вправа (5 хв)

- Взаємне оцінювання:

- "Галерея творчості" - учні обговорюють та оцінюють роботи одне одного.

5. Підсумки та рефлексія (5 хв)

- Обговорення:

- Учитель проводить коротку дискусію щодо вражень та навчальних моментів уроку.

- Самооцінка:

- Учні самостійно визначають, що нового вони дізналися та як можуть застосувати ці знання.

- Висновок:

- Учитель підводить підсумки уроку та надає звітність щодо досягнутого.

Для ефективного використання інтерактивних методів, слід дотримуватися наступних методичних рекомендацій щодо організації навчання:

1. Організація приміщення:

- Уважно підготувати приміщення до роботи, розташувати стільці і столи так, щоб забезпечити вільний огляд і спілкування.

- Створити фізичний комфорт для учасників.

2. Підготовка обладнання та ресурсів:

- Забезпечити належне обладнання та ресурси для проведення заняття.

3. Психологічна підготовка:

- Здійснювати розминку перед початком заняття, сприяти активній участі та створювати умови психологічного комфорту.

- Підтримувати учасників у розвитку творчого самовираження та самореалізації.

4. Оптимальна кількість учасників:

- Обмежити кількість учасників на інтерактивних заняттях, не допускаючи перевищення 30 осіб.
  - Забезпечити можливість продуктивної роботи в малих групах, де кожен учень має можливість бути почутим, а кожна група може представити свої результати.
5. Задіяність всіх учасників:
    - Забезпечити активну участь всіх учасників у роботі.
  6. Уважність до питань процедури і регламенту:
    - Обговорити питання процедури проведення та регламенту на початку заняття, дотримуватися їх протягом проведення.
  7. Створення пар і малих груп:
    - Створювати пари та малі групи на основі добровільності, бажання учасників або випадкового вибору.
  8. Підбиття підсумків:
    - Регулярно підбивати підсумки, відзначати позитивні зміни в учнів, стимулювати їх до подальшої роботи.

Отже, використання інтерактивних методів у навчанні образотворчого мистецтва в початковій школі є важливим кроком у створенні сприятливого середовища для творчого розвитку учнів. Забезпечення творчого середовища, індивідуалізація навчання, різноманітність інтерактивних методів, стимулювання самостійності та організація колективних проєктів – усі ці аспекти сприяють розкриттю творчого потенціалу та всебічному розвитку учнів.

Висновки до розділу 2

Згідно з результатами експериментального дослідження, спрямованого на вивчення використання інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі, можна зазначити, що вчителі виявили позитивне ставлення до цього напрямку навчання. Опитування, у якому

прийняли участь 90 вчителів початкових класів Чернівецької області, показало, що більшість педагогів розуміють значення коротких за часом інтерактивних методів, однак варто відзначити, що деякі вчителі відчувають труднощі у керуванні групою та вказують на відсутність необхідних ресурсів. Хоча більшість визнає позитивний вплив інтерактивних методів на розуміння та інтерес учнів до предмету, однак існує потреба в додатковому навчанні і тренінгах щодо використання інтерактивних методів, а вчителі виражають бажання мати доступ до різноманітних ресурсів, таких як онлайн-платформи та самостійні навчальні матеріали.

Загальний висновок полягає в тому, що підвищення обізнаності та підтримка вчителів у використанні інтерактивних методів може сприяти покращенню ефективності навчання на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі. Це підкреслює важливість розвитку таких педагогічних практик, які сприяють активному взаємодії учителя та учнів, створюючи стимулюючий та творчий навчальний процес.

Використання інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі визнається ключовим напрямком у педагогіці, орієнтованим на розвиток творчого потенціалу учнів при дотриманні таких педагогічних умов:

Створення творчого середовища вимагає не лише наявності необхідних матеріалів та інструментів, але і сприяння педагога, який визнає унікальність кожного учня та активно підтримує його творчі прояви.

Індивідуалізація навчання в цьому контексті стає необхідною умовою, що дозволяє кожному учневі виявити свої таланти та розкрити свій творчий потенціал.

Застосування різноманітних інтерактивних методів, таких як рольові ігри, обговорення творів мистецтва, спільні проекти, взаємодія з інформаційними технологіями – все це не лише залучає учнів до активного навчання, але й розширює їхній образотворчий досвід.

Важливим аспектом є також стимулювання самостійності та критичного мислення, що може бути досягнуто через інтерактивні завдання, спрямовані на аналіз та творчий підхід до мистецьких виразів.

Організація колективних проєктів, використання онлайн-ресурсів та віртуальних технологій допомагають створити цікавий та динамічний процес навчання, розвиваючи не лише творчий потенціал учнів, але й їхні комунікативні та співпрацеві здібності.

Таким чином, впровадження інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі не лише активізує процес навчання, але і формує основи для гармонійного та творчого розвитку молодого покоління.

ВИСНОВКИ

У ході роботи над дослідженням ми дійшли наступних висновків.

Дослідження педагогічних стратегій та використання інтерактивних методів навчання в образотворчому мистецтві в початковій школі підкреслило їхню важливість як ключового інструменту для стимулювання активності та зацікавленості учнів у навчальному процесі. Інтерактивні методи, такі як рольові ігри, групові вправи, та дискусії, допомагають створити динамічне навчальне середовище, де учні можуть взаємодіяти, співпрацювати та вчитися разом.

Застосування інтерактивних методів в образотворчому мистецтві сприяє розвитку ключових компетентностей, таких як комунікативні навички та критичне мислення, а також формує позитивне ставлення до навчання. Важливо відзначити, що активна участь у різноманітних ігрових сценаріях та вправах сприяє не лише засвоєнню нового матеріалу, але й розвитку соціальних та емоційних навичок учнів.

Використання інтерактивних методів впливає на психологічний аспект навчання, сприяючи створенню позитивного ставлення до навчання та розвиваючи навички співпраці та адаптації до групової роботи. Зазначено, що інтерактивні методи можуть бути успішно використані як на етапі засвоєння нового матеріалу, так і на етапі його практичного застосування. У контексті сучасних педагогічних досліджень інтерактивні методи стають важливим чинником підготовки студентів до вимог сучасного суспільства, де акцент робиться на самостійності, креативності та вмінні ефективно співпрацювати в колективі.

Інтерактивне навчання в образотворчому мистецтві є ефективним підходом, орієнтованим на задоволення пізнавальних інтересів та потреб особистості. Основні принципи цього підходу включають діалогічну взаємодію, роботу в невеликих групах з акцентом на кооперації та співпраці, а також використання активно-рольових та тренінгових методів. Виявлені переваги інтерактивних методів включають розширення пізнавальних

можливостей учнів, високий рівень засвоєння знань та легкість впровадження цих методів у педагогічний процес.

Інтерактивні методи спрямовані на розвиток критичного мислення, творчого потенціалу та комунікативних навичок учнів, створюючи динамічне та стимулююче навчальне середовище. Зауважимо, що ключовим аспектом використання цих методів є їхня відповідність унікальним особливостям та потребам конкретного класу та групи учнів, а індивідуалізація підходу сприяє формуванню позитивного відношення до навчання та активного включення кожного учня у творчий процес.

Загальна класифікація інтерактивних методів навчання в образотворчому мистецтві включає в себе: фронтальні, кооперативні, ігрові форми та дискусійні питання, що дозволяє створити різноманітні та стимулюючі сценарії навчання.

Фронтальні методи дозволяють вчителю ефективно демонструвати основні концепції мистецтва, вдихаючи учнів та надаючи їм необхідні знання. Кооперативні підходи забезпечують спільну творчу активність, розвиваючи комунікативні навички та сприяючи формуванню творчого колективу. Ігрові форми навчання перетворюють процес засвоєння матеріалу на цікавий та захоплюючий, а дискусійні питання допомагають учням розширювати своє розуміння мистецтва та розвивати аналітичні здібності.

Для виявлення стану використання вчителями інтерактивних методів навчання в на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі було проведено констатувальне дослідження, в якому прийняли участь 90 вчителів початкових класів Чернівецької області. Результати дослідження свідчать, що більшість педагогів розуміють значення коротких за часом інтерактивних методів, однак варто відзначити, що деякі вчителі відчувають труднощі у керуванні групою та вказують на відсутність необхідних ресурсів. Хоча більшість визнає позитивний вплив інтерактивних методів на розуміння та інтерес учнів до предмету, однак існує потреба в додатковому навчанні і тренінгах щодо використання інтерактивних методів, а вчителі виражають

бажання мати доступ до різноманітних ресурсів, таких як онлайн-платформи та самостійні навчальні матеріали.

Для ефективного використання інтерактивних методів навчання на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі слід враховувати певні педагогічні умови: створення творчого середовища; індивідуалізація навчання; використання різноманітних інтерактивних методів: стимулювання самостійності та критичного мислення; організація колективних проєктів; використання інформаційних технологій. Отже, враховуючи ці педагогічні умови, впровадження інтерактивних методів стає не лише методом підвищення якості засвоєння знань, але й ключовим елементом формування творчої та критичної особистості. Забезпечення цих умов може сприяти ефективному розвитку учнів на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі.

Отже, впровадження інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі не лише активізує процес навчання, але і формує основи для гармонійного та творчого розвитку молодого покоління. Такий підхід підкреслює важливість розвитку та вдосконалення педагогічних стратегій для підтримки інтерактивного та творчого навчання в шкільних програмах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авраменко О. Б. (2012) Система «техносвіт – технологічна освіта»: теоретико-методичний аспект : монографія. Умань : ПП Жовтий. 294 с.
2. Алексеєва, С. (2022). Сучасні аспекти індивідуалізації навчання у закладах загальної середньої освіти в умовах інформатизації. *Педагогічні науки: теорія та практика. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», (1), 40.*
3. Бабанов, К.О. (2000). Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі. Запоріжжя, 200 с.
4. Білоус, А.В. (2015). Інтерактивні методи на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі: дидактичні аспекти. Журнал "Педагогіка та психологія". URL: <http://pedpsychology.org.ua/index.php/arcv/article/view/540>
5. Ватуляк О.З. (2020) Використання інтерактивних технологій на уроках у початковій школі. Бібрський ОЗЗСО I – III ст. ім. Уляни Кравченко. с.58 http://bibrka-school.org.ua/ckfinder/userfiles_new/files/vatulak_2021.pdf
6. Гончаренко, І.С. (2018). Використання інтерактивних методів у процесі викладання образотворчого мистецтва в початковій школі. Журнал "Педагогічний процес: теорія і практика". URL: <https://pp.bdzholud.com/index.php/PP/article/view/573>
7. Демчук, А. (2020). Використання інтерактивних форм і методів навчання у початковій школі. Методична розробка. Київ.
8. Дичковська, І. (2004). Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. К., 352 с.
9. Єрмоленко, О.О. (2017). Застосування інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі. Науковий вісник Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/18001/1/Ermolenko.pdf>

10. Жерносек, І.П. (1998). Науково-методична робота в загальноосвітній школі. К., 158 с.
11. Ільченко Л. (2014). Інтерактивні технології навчання на уроках образотворчого мистецтва.
[URL:https://il4enkoludmila.wixsite.com/kirovskay/single-post/2014/12/09/-інтерактивні-технології-навчання-на-уроках-образотворчого-мистецтва](https://il4enkoludmila.wixsite.com/kirovskay/single-post/2014/12/09/-інтерактивні-технології-навчання-на-уроках-образотворчого-мистецтва)
12. Коломієць, Н. А. (2009). Дидактичні засади застосування інтерактивних методів навчання молодших школярів. К. 19 с.
13. Коновець, С.В. (1999). "Образотворче мистецтво як засіб активізації дитячої творчості". Мистецтво і освіта, 3, 15-19.
14. Коновець, С.В. (2000). Образотворче мистецтво в початковій школі. К., 79 с.
15. Костюкович Т. П. (2020). Особливості застосування інтерактивних методів навчання на уроках образотворчого мистецтва. Збірник студ. наук. праць. Вип. 1 (13). С. 38–45.
16. Котова, Т.В. (2019). Використання інтерактивних методів у навчальному процесі з малювання на уроках образотворчого мистецтва. Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. URL: <http://ndp.drohobych.net/index.php/journal/article/view/183>
17. Кравченко, Г.С. (2017). Інтерактивні технології на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі: сутність та методика застосування. Науковий вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://nvpr.chnu.edu.ua/article/view/152188>
18. Кузьма, О. І. (2022). Застосування інтерактивних методів навчання в початковій школі. *Наука майбутнього : збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених* / гол. ред. В.В. Гоблик. Мукачево : РВВ МДУ. Випуск 2(10). С. 113-116

- 19.Липчанко-Ковачик, О. (2013). Наукові основи використання інтерактивних технологій у школі. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота, 28, 94-97. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2013_28_26
- 20.Масол, Л.М., Гайдамака, О.В., Белкіна, Е.В., Руденко, І.В. (2006). Методика навчання мистецтва у початковій школі. Харків, 256 с.
- 21.Мельник В. В. (2006). Інтерація в освітньому процесі: технологія організації. *Управління школою*. № 13. С. 15–34
- 22.Наволокова, Н.П. (2012). Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. Х.: Вид. група «Основа». (Серія «Золота педагогічна скарбниця»). 176 с.
- 23.Основа, Г.М. (2012). Інтерактивні вправи та ігри. Харків: Вид. група "Основа". (Серія «Адміністратору школи»). 144 с.
- 24.Падалка, Г.М. (2008). Педагогіка мистецтва. Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін. К.: Освіта України, 274 с.
- 25.Панченков, А. (2003). Навчання в дії: як організувати підготовку вчителів до застосування інтерактивних технологій навчання: метод. посіб. А. Панченков, О. Пометун, Т. Ремах. А.П.Н. 72 с.
- 26.Побірченко, О. М. (2013). Використання ІКТ на уроках образотворчого мистецтва у початковій школі. https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/1836/1/тези_ІКТ_8.10.2013.pdf
- 27.Полякова, Г.А. (2001). Образотворче мистецтво. 1-7 класи. Харків, 157 с.
- 28.Пометун О. І. (2021) *Interactive teaching methods* Енциклопедія освіти. pp. 417-418.
- 29.Пометун, О. І., Пироженко, Л. В. (2004). Інтерактивні технології навчання: Науково-методичний посібник. Київ: Видавництво А.С.К. 192.
- 30.Пометун, О., Пироженко, Л. (2002). Інтерактивні технології навчання: теорія, досвід. К: А.П.Н.

31. Пометун, О., Пироженко, Л. (2004). Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук. – метод. посібник. К.: Вид. А.С.К. 192 с.
32. Родіонова, О.Є. (2015). Інтерактивні методи у викладанні образотворчого мистецтва в початковій школі. Журнал "Вчитель початкової школи". URL: http://vpshahty.narod.ru/interaktivnii_metod.htm
33. Рудницькі, О.П. (2005). Педагогіка: загальна та мистецька. Навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 360 с.
34. Савченко, О.Я. (1997). Дидактика початкової школи: підручник для студентів педагогічних факультетів. К.
35. Сацик О. С. Використання інтерактивних методів навчання на уроках образотворчого мистецтва. 2017. Режим доступу до ресурсу: <https://naurok.com.ua/vikoristannyainteraktivnih-metodiv-na-urokah-obrazotvorchogo-mistectva-54287.html>.
36. Степаненко, Т.Г. (2016). Інтерактивні методи на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі: педагогічний досвід. Інтернет-журнал "Педагогічна майстерня". URL: <http://www.pedmaster.org/journal-2016-07/1>
37. Сторожук О. Інтерактивні технології навчання як засіб розвитку і самореалізації учня. Режим доступу до ресурсу: https://library.udpu.edu.ua/library_files/stud_konferenzia/2012_2/visnuk_63.pdf
38. Сульжик Г. О. Інтерактивні методи роботи на уроках образотворчого мистецтва Березне. 2017. Режим доступу до ресурсу: <https://docplayer.net/49527371-Galina-oleksandrivna-interaktivni-metodi-navchannya-na-urokah-obrazotvorchogo-mistectva-navchalno-metodichniy-posibnik-berezne-s.html>
39. Терещенко, В.А. (2007). Аналіз рівнів психологічної готовності майбутніх учителів до інтерактивної взаємодії з учнями. Вісник післядипломної освіти: зб. наук. праць. Ред. кол.: В. В. Олейник (гол. ред.) та ін. К.: Геопринт. Вип. 6. С. 200-207.

- 40.Хлебникова, Г.М. (2003). Ділова гра, як метод активного навчання педагога. Харків, 78 с.
- 41.Цивенко Я.І. Використання інтерактивних технологій навчання на уроках математики, методичні рекомендації, Маріуполь 55 сторінок. Режим доступу до ресурсу: <http://mcpto.dn.ua/wp-content/uploads/2018/05/Цивенко-Я.І.-використання-інтерактивних-технологій-на-уроках-математики.pdf>
- 42.Шевчук, П., & Фенрих, П. (Ред.). (2005). Інтерактивні методи навчання. Щецін: WSAP. 170с.
- 43.Ширяєва, Ю.О. (2018). Застосування інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі. Електронний репозитарій "e-Bibl". URL: http://elib.umsa.edu.ua/jspui/bitstream/umsa/7762/1/Zastosuvannia_interaktivnykh_metodiv.pdf
- 44.Шудрак Г.Ю. Інтерактивні методи, вправи та ігри на уроках образотворчого мистецтва. Naurok.com.ua. URL: <https://naurok.com.ua/interaktivni-metodi-vpravi-ta-igri-na-urokah-obrazotvorchogo-mistectva-217207.html>
- 45.Щекатунова Г.Д. Проектна діяльність у початковій школі. URL: https://ippo.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2015/08/proektna_dijalnist_u_pochatkovij_shkoli.doc

ДОДАТКИ

Додаток А

Порівняльна характеристика пасивних та інтерактивних методів навчання

Критерії порівняння	Пасивні методики	Інтерактивні методики
1. Обсяг інформації	Невеличкий обсяг інформації потребує значного часу	За короткий проміжок часу можна ознайомитися з великим обсягом інформації
2. Глибина вивчення змісту	Як правило, орієнтовані на рівень знання й розуміння	Учні освоюють усі рівні пізнання (знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінка)
3. Відсоток засвоєння	Як правило, невисокий	Як правило, високий
4. Контроль над процесом навчання	Викладач має менший контроль над обсягом і глибиною вивчення, часом і перебігом , навчання. Результати роботи тих, хто навчається, менш передбачені	Викладач добре контролює обсяг і глибину вивчення, час і процес навчання. Результати роботи учнів , передбачені
5. Роль особистості педагога	Особисті якості педагога залишаються в тіні, він виступає як «джерело» знання	Педагог більше розкривається перед учнями, виступає як лідер, організатор
6. Роль учнів	Пасивна; учні не приймають важливих рішень щодо процесу навчання	Активна; учні приймають важливі рішення щодо процесу навчання
7. Джерело мотивації навчання	Зовнішнє (оцінки, педагог, батьки, суспільство)	Внутрішнє (інтерес самого учня)

Орієнтовна структура уроку із застосуванням інтерактивних технологій

Етапи	Мета	Прийоми, методи
Мотивація	Сфокусувати увагу дітей на проблемі та викликати інтерес	Коротка розповідь вчителя, бесіда, «мозковий штурм», мікрофон» тощо).
Оголошення теми та очікуваних навчальних результатів	Пояснити учням зміст їхньої діяльності, чого вони повинні досягти на уроці	Тему оголошує вчитель, або її зачитує учень; звернути увагу на проблемні питання; учні оголошують очікувані результати, вчителю треба пояснити нові поняття; нагадати дітям, що наприкінці уроку ми перевіримо, наскільки досягли запланованих результатів.
Надання необхідної інформації	Дати учням достатньо інформації для того, щоб вони могли виконати практичні завдання	Лекції, ознайомлення з роздатковим матеріалом, застосування інформаційних технологій
Інтерактивна вправа	Засвоєння навчального матеріалу, досягнення результатів уроку	Проведення інструктажів; об'єднання в групи; виконання завдання, в якому вчитель виступає як організатор, помічник, намагаючись надати максимум можливостей для

		самостійної роботи; презентація результатів вправи.
Рефлексія результатів	Усвідомлення отриманих результатів	Індивідуальна робота; робота в парах, групах; дискусії; усна розповідь; колективне обговорення.
Підсумки	Підбити підсумок засвоєння знань і встановити зв'язок між тим, що відомо і тим, що повинно вдосконалюватися в майбутньому	Використовуйте запитання: Як? Чому? Що? ; домагайтеся, щоб учні взяли на себе зобов'язання щодо подальших дій.

Інтерактивні технології можна ефективно використовувати на різних етапах уроку. Починаючи урок, учитель має на меті налаштувати учнів на вивчення тієї чи іншої теми, тому звертається до життєвого досвіду учнів, до знань, набутих на попередніх уроках.

Урок не повинен бути перевантаженим інтерактивною роботою. Оптимально (з практики) - 1-2 методи за урок.

АНКЕТА ДЛЯ ВЧИТЕЛІВ

З ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА

УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ПОЧАТКОВІЙ

ШКОЛІ

Дякуємо за участь у нашому опитуванні. Ваші відповіді залишаться конфіденційними. Будь ласка, обирайте відповіді, які найкраще відображають ваші погляди та досвід.

Питання про використання інтерактивних методів:

1. Вкажіть ваш педагогічний стаж:
    - До 5 років
    - Від 5 до 10 років
    - Від 10 до 20 років
    - Більше 20 років
  2. Наскільки ґрунтовно ви знаєте інтерактивні методи навчання та особливості їх використання:
    - Недостатні знання.
    - Основні принципи відомі, але не завжди використовуюю їх.
    - Добре орієнтуюсь у більшості інтерактивних методів.
    - Маю високий рівень знань та практичний досвід з використання інтерактивних методів
  - 3.. Як часто ви використовуєте інтерактивні методи на уроках образотворчого мистецтва?
    - Щоденно
    - Кілька разів на тиждень
    - Рідко
    - Ніколи
  4. Які конкретні інтерактивні методи ви застосовуєте? (наприклад, дискусії, групові проекти, мозковий штурм, рольові ігри тощо)
-
5. Чи вважаєте ви, що використання інтерактивних методів поліпшує розуміння та інтерес учнів до предмету?
    - Так
    - Ні

- Не впевнений/не впевнена
6. Які труднощі ви відчуваєте у використанні інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва?
- Недостатньо часу для підготовки
  - Відсутність необхідних ресурсів
  - Труднощі у керуванні групою
  - Спротив учнів чи адміністрації
  - Відсутність досвіду використання
  - Ваш варіант (будь ласка, вкажіть) _____
7. Чи готові ви до додаткового навчання чи тренінгів з використання інтерактивних методів?
- Так
  - Ні
  - Не впевнений/не впевнена
8. Які б додаткові ресурси чи підтримка були вам корисні для вдосконалення використання інтерактивних методів на уроках?
- _____
9. Чи є щось, чим ви хочете поділитися або запитати щодо використання інтерактивних методів в навчанні образотворчого мистецтва?

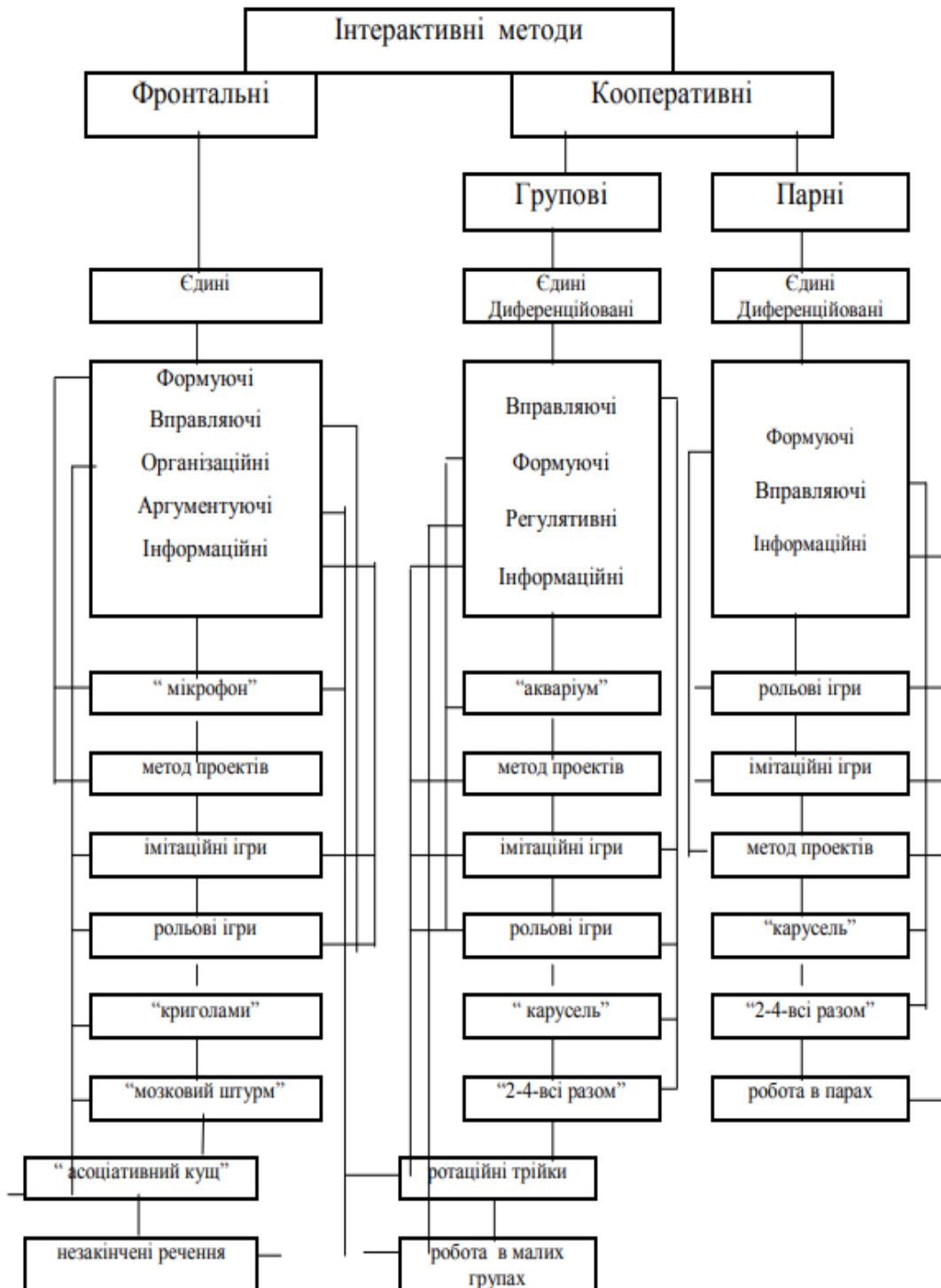
Дякуємо за ваші відповіді! Ваш внесок є важливим для нашого дослідження.

(Анкета розроблена автором)

Піраміда навчання Едгара Дейла

Класифікація інтерактивних методів навчання
(за Коломієць Н. А.)

Конспект уроку образотворчого мистецтва з використанням інтерактивних методів

Конспект інтерактивного уроку з образотворчого мистецтва для 4 класу на тему «Ритм як засіб організації композиції. Збагачення силуетної форми декором. Розпис посуду за допомогою рослинного орнаменту».

Вміст матеріалу:

Відображення документу є орієнтованим і призначене для ознайомлення зі змістом, та може відрізнятися від вигляду завантаженого матеріалу».

Тема уроку. Ритм як засіб організації композиції. Збагачення силуетної форми декором. Розпис посуду за допомогою рослинного орнаменту.

Мета уроку. Ознайомити з народним глиняним посудом; з поняттям про рослинний орнамент.

Розвивати уміння узгоджувати декор з силуетною формою виробу.

Виховувати художнє сприйняття світу, вміння передавати враження і почуття прекрасного у своїй роботі.

Тип уроку. Інтерактивний урок.

Обладнання уроку. Глиняний посуд, зразки розписаних силуетних форм, довідники, «глечик» очікувань, фарби, пензлі, аудіо запис української народної

Хід уроку.

1. Мотивація

Зовсім скоро настане свято Стрітіння (25 лютого) - час, коли зима зустрічається з весною. Зовсім скоро прийде кінець зими, зовсім скоро завітає до нас весна, на душі стане тепліше і радісніше. Хоча зима теж порадувала нас святами:

День Святого Миколая, Новий рік, Різдво.

Але нам вже час готуватися до свята Масляної, найвеселішого свята проведів зими. Триває це свято цілий тиждень, який має назву масляничний

тиждень. В цей час влаштовують яскраві народні вистави, конверти, гуляння та ярмарки.

1.1 «Мозковий штурм»

- Яким же повинен бути справжній ярмарок? Виберіть із запропонованого списку.

Ярмарок

святковий

суворий

гомінкий

закритий

веселий

різнобарвний

розкішний

помилковий

- А який товар можна побачити на ярмарку? Виберіть зі списку «Товари».

Товари

літаки

одяг

прикраси

будинки

ласоці

дерева

овочі

посуд

- Ось ви вибрали посуд. А з чого його виготовляють? І з чого виготовляли посуд наші предки?

- Хто такий гончар?

1.2 Демонстрація зразків

- Ви бачите, що весь посуд різного розміру, різної форми, а отже - різного призначення.
- Подивіться на цю пару глечиків. Чим вони відрізняються?
- Який з них ви купили б з більшим задоволенням?
- Завдяки чому він такий красивий?
- Люди яких професій приймали участь у створенні цього глечика?

2. Оголошення теми та очікуваних результатів.

Уявіть, що ми з вами фахівці з розпису посуду і отримали замовлення розписати різні види глиняного посуду для продажу на ярмарку.

Отже, тема нашого уроку: «Розпис посуду за допомогою рослинного орнаменту».

В кінці уроку ви повинні:

знати:

- види різного посуду;
- призначення певного виду посуду.

вміти:

- розрізняти види посуду;
- створювати візерунок з рослинного орнаменту для оздоблення ескізу

глиняного

посуду;

- зробити рекламу своїй продукції.

- А що ви очікуєте від сьогоднішнього уроку? Оберіть той елемент рослинного орнаменту, який вам подобається і напишіть свої очікування.

(Діти пишуть, я зачитую, а наклеюю пізніше)

- В кінці уроку ми повернемося до наших очікувань і подивимось чи справдилися

вони.

3. Надання необхідної інформації.

Дуже давно жили на землі первісні люди. Вони нічого не вміли робити, а повчитись їм було ні в кого. Замість тарілок вони використовували шкаралупу з горіхів або висушені гарбузи. Але куварити в такому посуді було неможливо. На вогні він згоряв. Жінки плели горщики з гілля дерев і обліплювали їх глиною, щоб зберігати в них їжу. Одного разу потрапив горщик у вогонь. Гілля згоріло, а глина спеклася і затверділа. Це і був перший глиняний посуд.

Де і коли, як і ким було зроблено перший глиняний горщик, де й коли навчилися обпалювати глину, невідомо. У ті часи не вміли записувати найважливіші події в житті людства. З тих пір минуло багато тисячоліть, але люди досі роблять посуд з глини. І цей посуд дуже різноманітний.

Сьогодні ми познайомимось з такими видами посуду як: баклага, куманець, глечик, барильне.

У вас на партах є короткий довідник.

- прочитайте в групах що таке баклага.

Для всього класу прочитає...

(аналогічна робота проводиться з іншими словами)

3. Групова робота

А тепер переходимо до нашого практичного завдання. У нас в класі чотири майстерні. Працівники кожної розписують певний вид глиняного посуду рослинного орнаменту.

Пам'ятайте, що в групі працювати слід дружно, тихо, злагоджено. Тепер виберемо вид посуду, який ви будете розписувати. Звичайно на ярмарок можуть

потрапити лише красиві, охайні яскраві роботи.

Після роботи підготуйте рекламу вашим виробам. Оберіть учня, який відповідатиме за групу.

Щоб працювалось веселіше, вашу роботу супроводжуватиме українська народна музика. Сподіваюсь, що це надихне вас на створення справжніх шедеврів.

5. Підбиття підсумків, оцінювання результатів.

- 5.1 Рекламна презентація груп.

- 5.2 Оцінка на групу

Розподіліть бали між учнями своєї групи.

5.3 Повернімося до наших очікувань

«Продовжіть речення» (на дошні)

Новим для мене було...

На уроці у мене був настрій...

Працювалось в групі...

Повернімося до нашого глечика. Чи справдились наші очікування?

Вашим домашнім завданням буде: дібрати прислів'я і приказки про роботу Гончара.

На цьому наш урок закінчено

Дякую за роботу

Довідник

Баклага - невеликий плоский посуд для зберігання води в поході.

Барильце - посуд для рідини з двома дниами й опуклими стінками.

Глечик - глиняний посуд для зберігання молока і приготування кисляку та сиру.

Куманець - глиняний посуд у формі колеса для спиртних напоїв, який надягається на руку.

Ярмарок

Святковий, суворий, гомінкий, закритий, веселий, різнобарвний, розкішний, помилковий.

Товари

Літаки, одяг, прикраси, будинки, ласощі, дерева, овочі, посуд.

Орієнтовний конспект уроку образотворчого мистецтва в 3 класі з
використанням проєктної діяльності учнів

Тема «Пори року»

Мета цього проєкту – за допомогою обраної теми, обговорення в групах, добору матеріалу, дослідницької роботи, порівняльних характеристик пір року, природних явищ розвивати і поглиблювати знання дітей про навколишнє середовище.

Завдання проєкту:

- Розвивати допитливість, прагнення пошуку цікавих фактів і подій, бажання втілити свої задуми в художньому виконанні: в малюнках, віршах, виробках, творах.
- Вчити оцінювати свою працю і працю своїх товаришів, як в індивідуальній роботі, так і в груповій.
- У процесі роботи над темою «Весняні свята» особливу увагу звернути на збереження кращих традицій минулого, обрядів і звичаїв, накопичених століттями і передавати їх нащадкам.

Робота над цим проєктом будується таким чином:

1. Обговорення обраної теми, вироблення попереднього плану а роботи з цієї теми.
2. Розгляд рослин, зібраних в гербарій. Обговорення груп рослин (*за місцем розташування* : рослини лісу, рослини поля, рослини озер, рослини лук, садові рослини; *за видами*: квіти, трави, дерева, чагарники, злаки, овочі; *за складом*: корінь, стебло, лист, плід, насіння).
3. Конкурс малюнків за темою: «Що я бачив влітку», «Літня природа». Робимо підписи під малюнками. Вивчаємо прислів'я та приказки про літо, про літні

- місяці. Подовженість дня. Вимірювання температури. Природа восени. Місяці осені. Зміна кольору рослин. Осіння погода. Герої осінньої казки (1 година).
4. Виставка портретів героїв осінньої казки. Створюємо осінні картини, героїв осінньої казки (з природного матеріалу). Вірші про осінь, осінні місяці. Малюємо палац королеви Осені.
  5. Примхлива фея Погода восени. Прислів'я та приказки про осінню погоду. Малюємо картини осені, фотографуємо. Прикрашаємо палац королеви Осені.
  6. Загадки на осінню тематику. Висновок щодо осінньої погоди.
  7. Зернові рослини. Хліб усьому голова. Які овочі та фрукти збирають восени. Осінні гриби. Вірші, загадки про овочі, фрукти, гриби і хліб. Пишемо міні - твір «На бенкеті у королеви Осені».
  8. Тварини восени.
  9. Конкурс малюнків і творів «Добрідень зимонько-зима». Природа взимку. Вірші про зиму. Малюємо портрети зимових місяців.
  10. Зимові свята. Звичаї святкування зимових свят (Нового року, Різдва). Записуємо вірші, колядки, привітання, пісні про Новий рік.
  11. Конкурс малюнків і творів на тему «Зимові канікули». Відповіді на запитання після зимової екскурсії. Зима в житті рослин. Тварини взимку. Конкурс малюнків «Тварини взимку». Малюємо і підписуємо сліди звірів на снігу. Готуємо «пиріг» для птахів.
  12. Прислів'я, приказки, загадки про сніг. Дивовижні властивості снігу. Де і як народжується сніг. Снігові пушинки. Робимо з паперу сніжинки. Пишемо міні-твір «Снігопад».

13. Зимні види спорту. Готуємо книгу про зимові види спорту. Подарунок татам, дідусям.
14. Конкурс малюнків «Весняний пейзаж». Весняні свята. «Весняні тюльпани» – виріб із паперу, мамам у подарунок. Розробляємо рецепт (алгоритм) приготування весняного печива.
15. Весняні свята. «Весняні картини». (Весняні свята, пробудження природи).
16. Весняна погода. Прислів'я, загадки, приказки про весну. Виготовляємо з паперу кораблики.
17. Підбиття підсумків.
18. Створення портфоліо проекту.
19. Захист проекту.
20. Рефлексія.

(Джерело: Щекатунова Г.Д. Проектна діяльність у початковій школі. URL: https://ippo.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2015/08/proektna_dijalnist_u_pochatkovij_shkoli.doc)